

Ludność na rynku pracy w województwie małopolskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Małopolskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Ludność na rynku pracy w województwie małopolskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Małopolskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Dział Opracowań Regionalnych
Statistical Office in Kraków, Regional Studies Division

pod kierunkiem
supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Ewa Juda, Agnieszka Ziomek-Požoga

Prace redakcyjne

Editorial work

Bogusław Bubula, Danuta Kalista, Marta Kłósek

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Ziomek-Požoga

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Karolina Rudnik

ISBN 978-83-7403-289-6

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejną publikację „Ludność na rynku pracy w województwie małopolskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021”, opracowaną na podstawie spisu przeprowadzonego w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.

Szeroki zakres zebranych informacji w spisie jest podstawą do dokonania analizy i bilansu zmian jakie zaszły w naszym regionie w latach 2011–2021.

Publikacja jest opracowaniem tematycznym, przedstawiającym charakterystykę aktywności ekonomicznej ludności, mającym na celu zobrazowanie sytuacji mieszkańców województwa małopolskiego na rynku pracy. Opracowanie zawiera komentarz analityczny, wzbogacony prezentacją graficzną w postaci map i wykresów oraz uwagi metodyczne, opisujące podstawowe zasady, pojęcia i definicje.

W części analitycznej dokonano charakterystyki poszczególnych kategorii ludności, wyodrębnione na podstawie osiągniętego statusu na rynku pracy, tj. pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo. Każda z tych grup została opisana pod względem cech demograficznych, społecznych i ekonomicznych.

Wszystkie publikacje Głównego Urzędu Statystycznego z wynikami spisu ludności i mieszkań znajdują Państwo na stronie internetowej pod adresem spis.gov.pl.

Wyrażam przekonanie, że prezentowane wyniki spisu będą stanowiły cenne źródło informacji dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych zainteresowanych tematyką rynku pracy w województwie małopolskim.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Kraków, marzec 2024 r.

Preface

I present to you the publication "Population in the labour market in Małopolskie Voivodship in the light of the National Census of Population and Housing 2021 results", which was prepared on the basis of the census conducted from 1 April to 30 September 2021.

The wide range of information collected in the census provides a basis for analysing in-depth analyses and carrying out of balances changes that took place in our region between 2011 and 2021.

The publication is a thematic study presenting the characteristics of economic activity of the population, aiming to illustrate the situation of the inhabitants of Małopolskie Voivodship on the labour market. The study contains an analytical commentary, enriched with a graphic presentation in the form of maps and charts, as well as methodological notes describing basic principles, concepts and definitions.

The analytical part includes characteristics of individual population categories, separated on the basis of their achieved status on the labour market, i.e. employed, unemployed and economically inactive persons. Each of these group was described in terms of demographic, social and economic characteristics.

All publications of the Statistics Poland with the results of the population and housing census can be found on the website at <https://spis.gov.pl>.

I am convinced that the presented census results will constitute a valuable source of information for a wide range of recipients of statistical data interested in the labour market in Małopolskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	6
Symbols. Main abbreviations	
Synteza	7
Executive summary	10
Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności	13
Chapter 1. Economic activity of the population	
Rozdział 2. Pracujący	23
Chapter 2. Employed persons	
Rozdział 3. Bezrobotni	33
Chapter 3. Unemployed persons	
Rozdział 4. Bierni zawodowo	45
Chapter 4. Economically inactive persons	
Uwagi metodologiczne	53
Methodological notes	58

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkościach mniejszych od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkościach mniejszych od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub, że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census
r.	rok year
tys. thousand	tysiąc thousand
mln	milion million
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
ok.	około approximately
m.	miasto city

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności

Stan aktywności ekonomicznej według spisu z 2021 r. oraz porównanie z wynikami z 2011 r. pokazały rozwój, jaki nastąpił w okresie dziesięciu lat na rynku pracy w województwie małopolskim. Niewątpliwie przeobrażenia, jakie miały miejsce w tym okresie, były korzystne dla społeczeństwa. Wśród pozytywnych zmian należy wymienić znaczne zmniejszenie poziomu bezrobocia, zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia, wzrost liczby pracujących, a także zmniejszenie odsetka osób biernych zawodowo. Dane spisowe ukazały także różnice w aktywności ekonomicznej mieszkańców województwa według analizowanych zmiennych i przekrojów terytorialnych.

Pracujący

Pracujący byli największą grupą osób w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W 2021 r. stanowili oni 55,8% osób w wieku 15 lat i więcej. Według danych spisowych populacja pracujących wyniosła 1601,2 tys. i była o 20,0% (tj. o 266,9 tys. osób) większa niż w 2011 r. W województwie małopolskim liczba pracujących w okresie międzyspisowym wzrosła wśród mężczyzn o 116,7 tys. (o 16,0%), a wśród kobiet o 150,2 tys. (o 24,9%). W miastach przybyło 20,1% pracujących (129,1 tys.), a na wsi 19,9% (137,8 tys.).

Zaangażowanie zawodowe społeczeństwa mierzone jest wskaźnikiem zatrudnienia, określającym udział osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej. Wyniki NSP 2021 wykazały, że 59,0% mieszkańców województwa małopolskiego w wieku 15 lat i więcej wykonywało pracę, tj. o 8,5 p. proc. więcej niż w 2011 r.

Porównanie wskaźników zatrudnienia według miejsca zamieszkania wykazało większe zaangażowanie zawodowe mieszkańców wsi (tj. 59,6%) niż miast (tj. 58,4%) oraz mężczyzn (tj. 65,3%) niż kobiet (tj. 53,2%). W ciągu 10 lat od ostatniego spisu wzrósł wskaźnik zatrudnienia niezależnie od miejsca zamieszkania i płci.

W 2021 r. we wszystkich grupach wieku niezależnie od miejsca zamieszkania i płci wzrosło zatrudnienie w porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. Największy wzrost wskaźnika zatrudnienia w okresie 10 lat odnotowano w grupie wieku 55–64 lata (o 18,4 p. proc.), a najmniejszy w grupie 65 lat i więcej (o 2,7 p. proc.).

Im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy był udział pracujących wśród osób w wieku 15 lat i więcej. W miastach najwięcej osób legitymowało się wykształceniem wyższym, a ich udział wyniósł 49,2%. Na obszarach wiejskich przeważały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym, których udział ukształtował się na poziomie 37,6%.

Wśród pracujących kobiet 46,5% stanowiły te z wykształceniem wyższym. W przypadku mężczyzn największy udział miały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (36,7%).

Charakter wykonywania pracy zarobkowej określa status zatrudnienia, w ramach którego wyróżnia się trzy główne grupy: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. W okresie międzyspisowym nastąpił wzrost liczby pracowników najemnych o 24,5% (tj. o 244,0 tys. osób), liczby pracodawców o 32,1% (tj. o 17,4 tys.) oraz liczby pracujących w innym charakterze o 15,2% (tj. o 7,0 tys.). Spadek odnotowano w liczbie pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników o 0,3% (tj. o 0,7 tys.).

Bezrobotni

Według wyników NSP 2021 liczba bezrobotnych wyniosła 59,7 tys. osób i zmniejszyła się o 93,8 tys. (tj. o 61,1%) w porównaniu z 2011 r. Liczba bezrobotnych mężczyzn wyniosła 32,0 tys. i zmniejszyła się o 47,5 tys. osób (tj. o 59,8%), a bezrobotnych kobiet 27,7 tys. (spadek o 46,4 tys., tj. 62,6%). Populacja bezrobotnych mieszkańców miast liczyła 31,0 tys. osób (spadek o 49,6 tys., tj. 61,5% w porównaniu z 2011 r.), a bezrobotnych mieszkańców wsi 28,6 tys. osób (spadek o 44,3 tys., tj. 60,7%).

Stopa bezrobocia będąca miernikiem natężenia tego zjawiska wyniosła 3,6% i była o 6,7 p. proc. niższa w 2011 r.

Wśród populacji mężczyzn i kobiet odnotowano spadek tego wskaźnika odpowiednio o 6,2 p. proc. i o 7,4 p. proc. Spadek stopy bezrobocia wystąpił także wśród mieszkańców miast (o 7,2 p. proc. do 3,9%) i wsi (o 6,2 p. proc. do 3,3%).

W okresie międzypisowym wystąpił spadek poziomu stopy bezrobocia w każdej 10-letniej grupie wieku, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania. Największy spadek stopy bezrobocia między 2011–2021 odnotowano wśród mieszkańców miast w grupie wieku 15–24 lata, o 21,2 p. proc. (spadek z 27,8% do 6,6%).

W 2021 r. w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia wyraźnie zaznaczył się udział osób z wykształceniem średnim lub policealnym – 38,7% (tj. 23,0 tys. osób) w ogólnej liczbie bezrobotnych. Stosunkowo wysoki był również udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 27,8% (tj. 16,6 tys.).

Najniższy odsetek bezrobotnych wystąpił wśród osób z wykształceniem wyższym – 19,9% (tj. 11,9 tys.). Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym lub bez wykształcenia szkolnego wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 13,6% (tj. 8,1 tys.).

Najwyższy poziom stopy bezrobocia odnotowany został wśród mieszkańców miast posiadających wykształcenie najwyżej gimnazjalne (14,7%), a najniższy wśród mężczyzn z wykształceniem wyższym (1,8%).

Wyniki NSP 2021 potwierdziły, iż niezależnie od płci i miejsca zamieszkania wydłużył się czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne. Prawie połowa populacji bezrobotnych to osoby bezrobotne długotrwale, które poszukiwały pracy dłużej niż rok. Stanowili oni 48,2% ogółu osób bezrobotnych (tj. 28,8 tys.).

Bierni zawodowo

Bierni zawodowo stanowili drugą co do wielkości grupę osób w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W 2021 r. populacja osób biernych zawodowo wyniosła 1053,5 tys. tj. 36,7% ludności w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 103,3 tys., tj. o 8,9%

W ciągu dekady zmniejszyła się populacja biernych zawodowo mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 42,3 tys., tj. 9,2% i o 61,0 tys., tj. 8,8%). Spadła również liczba biernych zawodowo mieszkańców miast i wsi (odpowiednio o 80,7 tys. tj. 13,4% i o 22,6 tys. tj. 4,1%).

W populacji biernych zawodowo przeważały kobiety (60,2%) oraz mieszkańcy wsi (50,7%).

W województwie małopolskim analiza struktury biernych zawodowo według grup wieku wykazała, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 65 lat i więcej. W odniesieniu do wyników spisu 2011 jedynie w tym przedziale wiekowym wyraźnie wzrósł udział osób biernych zawodowo (o 14,6 p. proc. z 35,9% do 50,5%). Taka zależność wystąpiła niezależnie od płci i miejsca zamieszkania.

Analiza grupy biernych zawodowo według poziomu wykształcenia wykazała, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (352,3 tys., tj. 33,8%). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (124,6 tys. tj. 11,9%). Ponad połowa populacji biernych zawodowo (566,2 tys. tj. 54,3%) charakteryzowała się wykształceniem najwyżej zasadniczym zawodowym/branżowym. Bierne zawodowo kobiety były średnio lepiej wykształcone niż bierni zawodowo mężczyźni, podobnie prezentowali się mieszkańcy miast w porównaniu z mieszkańcami wsi.

Najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w 2021 r. było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności). Tę przyczynę zadeklarowało 458,5 tys. osób, co stanowiło 43,5% ogółu biernych zawodowo. Najmniej biernych zawodowo (24,2 tys. osób tj. 2,3%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy. Niewiele większa grupa biernych zawodowo wskazała jako główną przyczynę bierności opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą (38,7 tys. tj. 3,7%).

Executive summary

Economic activity of the population

The state of economic activity according to the 2021 census and a comparison with the results of 2011 showed the development that has taken place over a ten-year period in the labour market in Małopolskie Voivodship. Undoubtedly, the transformations that took place during this period were beneficial for society. Positive changes include a significant reduction in the level of unemployment, both the number of unemployed and the unemployment rate, an increase in the number of employed people, and a reduction in the percentage of economically inactive people.

The census data also showed differences in the economic activity of the inhabitants of the voivodship according to the analysed variables and territorial cross-sections.

Employed persons

The employed were the largest group of people aged 15 and more with an established labour market status. In 2021, they accounted for 55.8% of those aged 15 and more. According to census data, the working population amounted to 1601.2 thousand and was 20.0% (i.e. 266.9 thousand persons) higher than in 2011. In Małopolskie Voivodship, the number of employed persons in the inter-census period increased among men by 116.7 thousand (by 16.0%) and among women by 150.2 thousand (by 24.9%). The number of employed persons increased by 20.1% in towns and cities (129.1 thousand) and by 19.9% in rural areas (137.8 thousand).

The occupational engagement of the population is measured by the employment rate, which determines the share of employed persons in the population aged 15 and more. The results of the 2021 census showed that 59.0% of the residents of Małopolskie Voivodship aged 15 and more were working, i.e. 8.5 pp more than in 2011.

A comparison of employment rates by place of residence showed that rural residents (i.e. 59.6%) were more engaged in work than urban residents (i.e. 58.4%) and men (i.e. 65.3%) than women (i.e. 53.2%). In the 10 years since the last census, the employment rate has increased regardless of place of residence and gender.

In 2021, employment increased in all age groups regardless of residence and sex compared to the 2011 census. The largest increase in the employment rate over the 10-year period was in the 55–64 age group (by 18.4 pp) and the smallest in the 65 and more group (by 2.7 pp).

The higher the level of education, the higher was the share of employed people aged 15 and more.

In urban areas, most people had tertiary education, with a share of 49.2%. In rural areas, people with secondary or post-secondary education predominated, with a share of 37.6%.

Among working women, 46.5% were those with tertiary education. In the case of men, the highest proportion were those with secondary or post-secondary education (36.7%).

The nature of gainful employment is determined by employment status, within which there are three main groups: employees, self-employed persons and employed persons working in another capacity.

In the inter-census period, there was an increase in the number of employees by 24.5% (i.e. by 244.0 thousand persons), the number of employers by 32.1% (i.e. by 17.4 thousand) and the number employed person working in another capacity by 15.2% (i.e. by 7.0 thousand). A decrease was recorded in the number of self-employed persons without employees by 0.3% (i.e. by 0.7 thousand).

Unemployed persons

According to the results of the 2021 census, the number of unemployed persons was 59.7 thousand and decreased by 93.8 thousand (i.e. 61.1%) compared to 2011. The number of unemployed men was 32.0 thousand and decreased by 47.5 thousand persons (i.e. 59.8%) and unemployed women by 27.7 thousand (decrease by 46.4 thousand, i.e. 62.6%).

The population of unemployed urban residents numbered 31.0 thousand (decrease by 49.6 thousand, i.e. 61.5%, compared to 2011) and unemployed rural residents 28.6 thousand (decrease by 44.3 thousand, i.e. 60.7%).

The unemployment rate, a measure of the intensity of this phenomenon, was 3.6%, 6.7 pp lower than in 2011. Among the male and female populations, there was a decrease in this rate by respectively 6.2 pp and by 7.4 pp. There was also a decrease in the unemployment rate among urban residents (by 7.2 pp to 3.9%) and rural residents (by 6.2 pp to 3.3%).

During the inter-census period, there was a decrease in the level of the unemployment rate in every 10-year age group, regardless of gender and place of residence. The largest decrease in the unemployment rate between 2011 and 2021 was among urban residents in the 15–24 age group, by 21.2 pp (decrease by 27.8% to 6.6%).

In 2021, in the structure of the unemployed by level of education, the share of people with secondary or post-secondary education was clearly visible – 38.7% (i.e. 23.0 thousand people) in the total number of unemployed. There was also a relatively high share of the unemployed with basic vocational or basic sectoral vocational education – 27.8% (i.e. 16.6 thousand).

The lowest share in the total number of unemployed was among those with tertiary education – 19.9% (i.e. 11.9 thousand).

The proportion of persons with lower secondary, primary, incomplete primary and without school education among the total unemployed was 13.6% (i.e. 8.1 thousand).

The highest unemployment rate was recorded among urban residents with lower secondary, primary, incomplete primary and without school education (14.7%), and the lowest among men with tertiary education (1.8%).

The results of the 2021 census confirmed that, irrespective of gender and place of residence, the length of time unemployed people have been job seeking has increased. Almost half of the unemployed population were long-term unemployed who had been seeking for job for more than a year. They accounted for 48.2% of the total unemployed (i.e. 28.8 thousand).

Economically inactive persons

The economically inactive represented the second largest group of people aged 15 and more with an established labour market status. In 2021, the economically inactive population amounted to 1053.5 thousand, i.e. 36.7% of the population aged 15 and more. Compared to the results of the previous census, the number of economically inactive persons decreased by 103.3 thousand, i.e. by 8.9%.

Over the decade, the population of economically inactive men and women decreased (by 42.3 thousand, i.e. 9.2% and by 61.0 thousand, i.e. 8.8%, respectively). The number of economically inactive urban and rural residents also decreased (by 80.7 thousand, i.e. 13.4%, and by 22.6 thousand, i.e. 4.1%, respectively). The economically inactive population was dominated by women (60.2%) and rural residents (50.7%). The percentages of the economically inactive in urban and rural areas differed only slightly (urban – 49.3%, rural – 50.7%).

An analysis of the structure of the economically inactive by age group in Małopolskie Voivodship showed that the largest group were people aged 65 and more. In relation to the results of the 2011 census, only in this age group the share of inactive people increased significantly (by 14.6 pp from 35.9% to 50.5%). Such a relationship occurred regardless of sex and place of residence.

Analysis of the group of the economically inactive by level of education showed that the largest group were persons with secondary or post-secondary education (352.3 thousand, i.e. 33.8%). The smallest group were persons with tertiary education (124.6 thousand, i.e. 11.9%). More than half of the economically inactive population (566.2 thousand, i.e. 54.3%) was educated to at most basic vocational or basic sectoral vocational education. On average, economically inactive women were better educated than economically inactive men, and urban residents were similarly educated compared to rural residents.

The most significant reason for inactivity in 2021 was the use of retirement, disability pension or capital income (stocks, bonds or from property). This reason was declared by 458.5 thousand persons, which accounted for 43.5% of the total economically inactive population. The least economically inactive (24.2 thousand persons, i.e. 2.3%) indicated the exhaustion of all possibilities of finding a job as the main reason for inactivity. A slightly larger group of the economically inactive indicated child or adult care as the main reason for inactivity (38.7 thousand i.e. 3.7%).

Rozdział 1

Chapter 1

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

Aktywność ekonomiczną ludności zaprezentowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (według stanu w dniu 31 marca 2021 r.). Ocena aktywności ekonomicznej pozwala na wyodrębnienie trzech kategorii ludności: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo.

Pracujący wpływają na wzrost produkcji, świadczenie usług, tworzenie innowacji, zapewniając podstawy do rozwoju ekonomicznego.

Liczebność grupy osób bezrobotnych oraz czynniki, jakie powodują pozostawanie w tej grupie, wpływają na kształtowanie aktywności gospodarczej i społecznej.

Osoby biernie zawodowo, to zarówno osoby zdolne do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy (np. osoby uczące się), jak i takie, które z różnych przyczyn nie będą już na nim funkcjonowały (np. emeryci czy osoby niezdolne do pracy z przyczyn zdrowotnych).

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego w 2021 r. (NSP 2021) wykazały, że liczba osób w wieku 15 lat i więcej, faktycznie zamieszkałych w województwie małopolskim wyniosła 2869,2 tys., tj. 8,9% populacji kraju. Spośród tej grupy 94,6% (2714,4 tys.) stanowiły osoby, dla których ustalono status aktywności ekonomicznej na rynku pracy (w kraju 94,2%, tj. 30235,7 tys. osób), a pozostałe 5,4% (154,8 tys.) to ludność o nieustalonym statusie (w kraju 5,8%, tj. 1862,6 tys.).

1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności

1.1. Economic activity of the population

Tablica 1. Ludność aktywna ekonomicznie
Table 1. Economic activity of the population

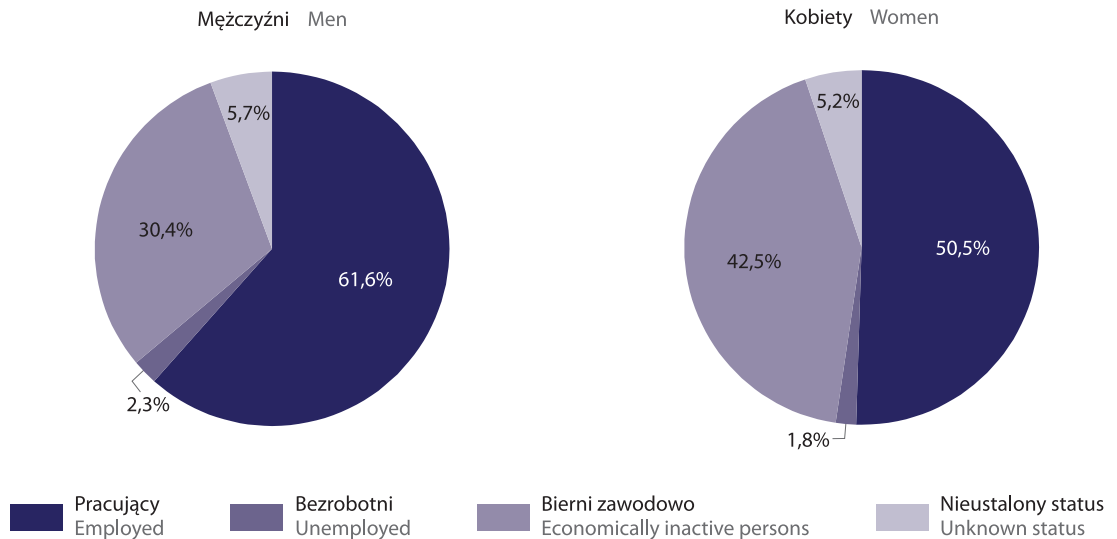
Status ekonomiczny Economic activity status	2011		2021	
	w tys. in thousands	w % in %	w tys. in thousands	w % in %
Ogółem Total	2801,5	100,0	2869,2	100,0
Pracujący Employed	1334,4	47,6	1601,2	55,8
Bezrobotni Unemployed	153,5	5,5	59,7	2,1
Bierni zawodowo Economically inactive persons	1156,8	41,3	1053,5	36,7
Nieustalony status Unknown status employees	156,8	5,6	154,8	5,4

Według wyników NSP 2021, w zbiorowości osób w wieku 15 lat i więcej w województwie małopolskim, najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące – 1601,2 tys., tj. 55,8%. Osób biernych zawodowo było 1053,5 tys. (36,7%), a bezrobotnych – 59,7 tys. (2,1%).

W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu liczba osób aktywnych ekonomicznie wzrosła o 67,8 tys., tj. o 2,4%. Zwiększyła się subpopulacja pracujących o 266,9 tys. (tj. o 20,0%). Spadła natomiast liczba osób biernych zawodowo i bezrobotnych – odpowiednio o 103,3 tys. i 98,8 tys. (tj. o 8,9% i 61,1%).

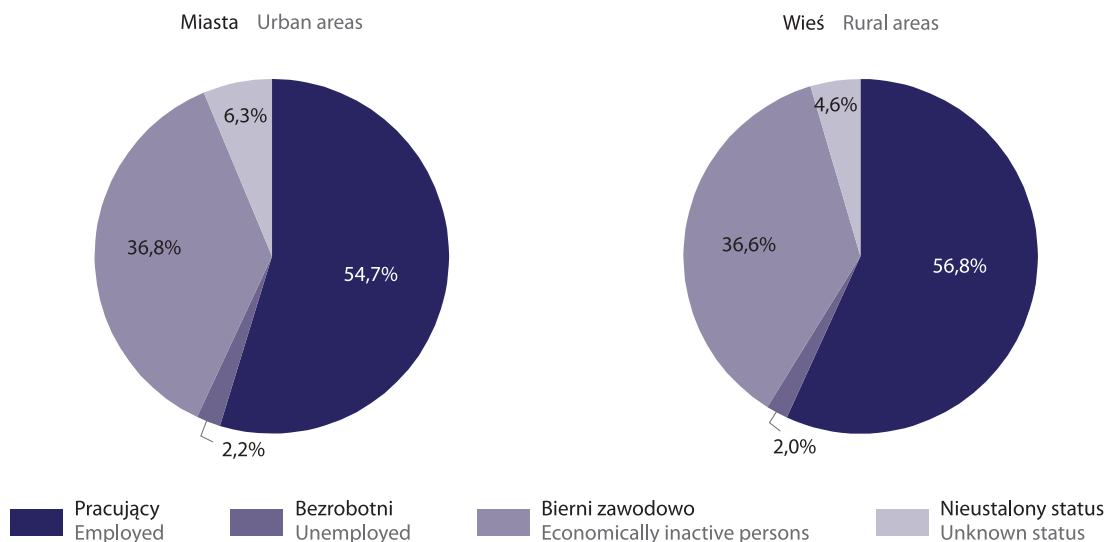
Wykres 1. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według płci w 2021 r.

Chart 1. Structure of the population aged 15 years and more by sex in 2021

Wykres 2. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 2. Structure of the population aged 15 years and more by place of residence in 2021

W analizie aktywności ekonomicznej ludności województwa małopolskiego nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy. Oznacza to, że do analizy włączone zostały tylko osoby, co do których uzyskano jednoznaczną informację dotyczącą posiadania przez nie jednego ze statusów na rynku pracy, tj.: pracujący, bezrobotny lub bierny zawodowo. Te trzy grupy zostały w publikacji przeanalizowane w ramach aktywności ekonomicznej ludności.

Tabela 2. Ludność w wieku 15 lat i więcej z ustalonym statusem na rynku pracy według płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Table 2. Population aged 15 years and more with an established labour market status by sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Płeć Sex				Miejsce zamieszkania Place of residence			
			Mężczyźni Men		Kobiety Women		Miasta Urban area		Wieś Rural area	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w tys. in thousands									
Ogółem Total	2644,7	2 714,4	1271,2	1298, 0	1373,5	1416,4	1323,5	1322,3	1321,2	1392,1
Pracujący Employed	1334,4	1601,2	730,5	847,1	603,9	754,1	643,0	772,0	691,4	829,2
Bezrobotni Unemployed	153,5	59,7	79,4	32,0	74,1	27,7	80,6	31,0	72,9	28,6
Bierni zawodowo Economically inactive persons	1156,8	1053,5	461,3	419,0	695,5	634,5	599,9	519,2	556,9	534,3

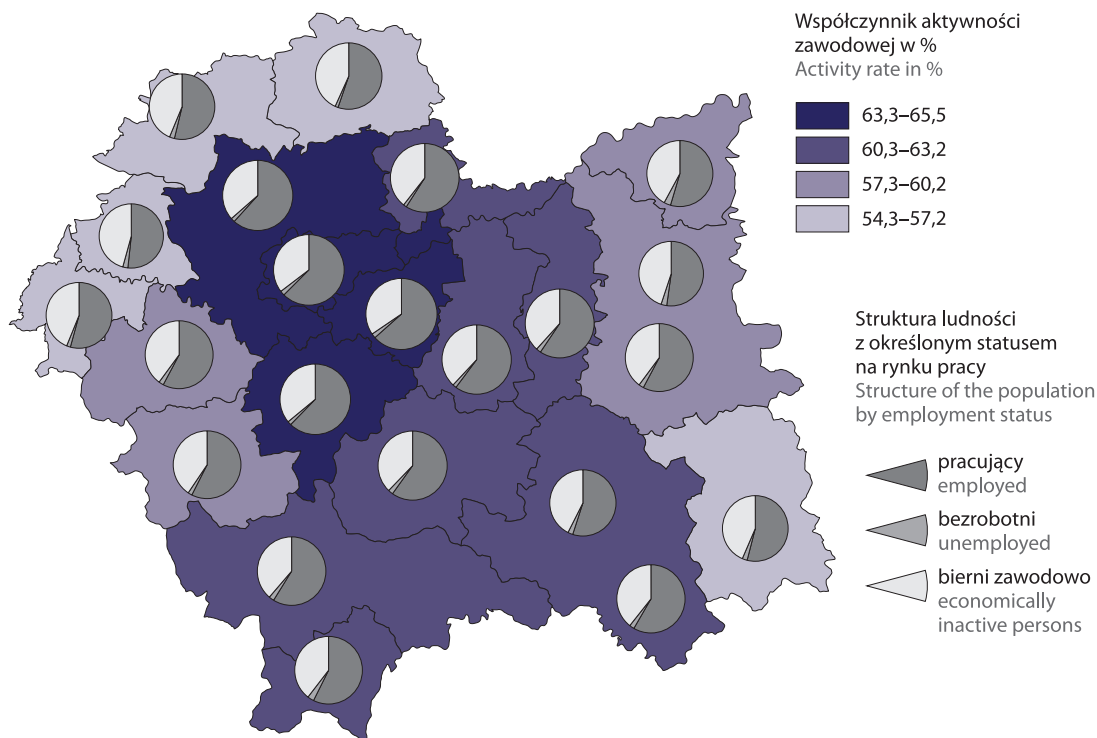
W zakresie aktywności ekonomicznej, wyniki spisu z 2021 r. potwierdziły różnicowanie między kobietami a mężczyznami. Podobnie jak w poprzednim spisie, kobiety stanowiły większość w grupie ludności 15 lat i więcej – 52,2% ogółu omawianej populacji (wobec 51,9% w 2011 r.), a mężczyźni – 47,8% (48,1% w 2011 r.).

Zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące – odpowiednio 65,2% i 53,2%. Odsetek bezrobotnych mężczyzn wyniósł 2,5%, a bezrobotnych kobiet 2,0%. Bierni zawodowo mężczyźni stanowili 32,3% ogółu aktywnych zawodowo przy 44,8% biernych zawodowo kobietach.

Z analizy danych spisowych wynika, że w latach 2011–2021 nastąpiła zmiana w strukturze aktywności ekonomicznej według miejsca zamieszkania. W 2021 r. mieszkańcy wsi stanowili 51,3% ludności w wieku 15 lat i więcej z ustalonym statusem na rynku pracy, tj. o 1,3 p. proc. więcej niż w 2011 r., a mieszkańcy miast pozostałe 48,7%.

Zarówno na wsi, jak i w miastach udział osób pracujących był największy i wyniósł odpowiednio 59,6% i 58,4%. Odsetek osób bezrobotnych na wsi ukształtował się na poziomie 2,1% i był o 0,2 p. proc. niższy niż w miastach. Udział biernych zawodowo w przypadku mieszkańców wsi wyniósł 38,4% i był o 0,9 p. proc. niższy niż w miastach.

Mapa 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2021 r.
Map 1. Economic activity of the population aged 15 and more in 2021

Ważnym miernikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną ludności jest współczynnik aktywności zawodowej. Wyliczany jest on jako udział aktywnych zawodowo, czyli osób pracujących i bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej. Ludność aktywna zawodowo jest kategorią o zasadniczym znaczeniu z ekonomicznego punktu widzenia, bowiem stanowi podażową stronę rynku pracy.

Według danych NSP 2021 współczynnik aktywności zawodowej w województwie małopolskim wyniósł 61,2% wobec 56,3% w 2011 r. (w kraju 59,2%). Oznacza to, że 61,2% ludności w wieku 15 lat i więcej w województwie małopolskim pracowało lub aktywnie poszukiwało pracy i było gotowe ją podjąć.

Wskaźnik zatrudnienia, mówiący o udziale osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej według wyników spisu powszechnego wyniósł 59,0% i był wyższy o 8,5 p. proc. w porównaniu z 2011 r. (w Polsce – 56,8%, wzrost o 8,3 p. proc.). Oznacza to, że przeszło połowa ludności we wskazanym wieku wykonywała pracę zawodową.

Stopa bezrobocia w analogicznym okresie spadła o 6,7 p. proc. do poziomu 3,6% (w kraju o 7,9 p. proc. do 4,1%).

W województwie małopolskim najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano w powiecie wielickim – 65,5%, a najniższy w chrzanowskim – 54,3%. W ośmiu powiatach omawiany wskaźnik był wyższy niż średnia dla województwa. W przypadku mężczyzn najwyższy współczynnik aktywności – 71,3% odnotowano w powiecie wielickim, a najniższy – 60,6% w chrzanowskim. Współczynnik aktywności zawodowej kobiet zawierał się w przedziale od 48,0% w Tarnowie do 60,1% w powiecie wielickim.

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia odnotowano w powiecie wielickim – 63,4%, a najniższy w chrzanowskim – 51,7%.

Stopa bezrobocia wahała się od 2,5% w powiecie proszowickim do 5,7% w dąbrowskim. W dziewięciu powiatach stopa bezrobocia była niższa niż średnia dla województwa.

1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

1.2. Economic activity of the population by place of residence, sex and age groups

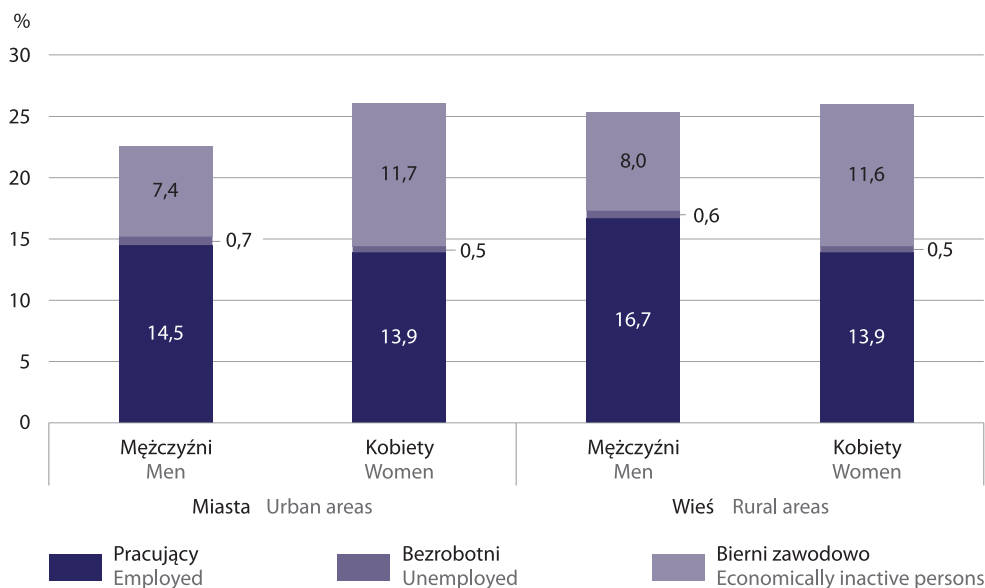
Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania
Table 3. Activity rate by sex and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Ogółem Total		Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w %		in %			
Ogółem Total	56,3	61,2	63,7	67,7	49,4	55,2
Miasta Urban areas	54,7	60,7	61,6	67,2	48,6	55,2
Wieś Rural areas	57,8	61,6	65,7	68,2	50,2	55,2

Mężczyźni wykazywali się wyższą aktywnością zawodową niż kobiety, bowiem wskaźnik aktywności zawodowej dla mężczyzn wyniósł 67,7%, a dla kobiet 55,2%.

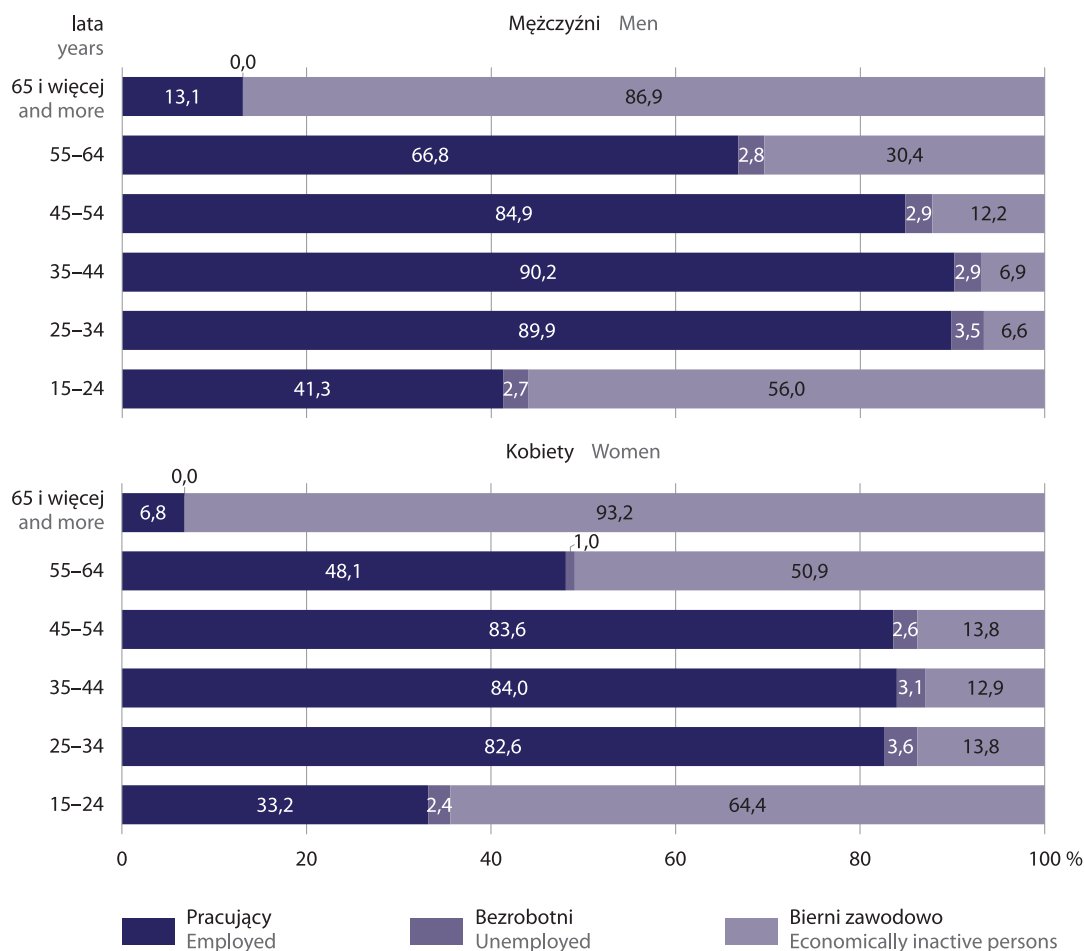
W okresie międzypisowym zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej zarówno wśród mieszkańców miast jak i wsi (o 6,0 p. proc. w miastach i 3,8 p. proc. na wsi). Mieszkańcy obszarów wiejskich wykazywali nieznacznie wyższą aktywnością zawodową (o 0,9 p. proc.) niż mieszkańcy miast.

Wykres 3. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.
Chart 3. Structure of the population aged 15 years and more by place of residence and sex in 2021

Mieszkańcy miast i wsi będący w wieku 15 lat i więcej w województwie małopolskim nie różnili się znacząco pod względem struktury według aktywności ekonomicznej. Wyższą aktywnością zawodową wykazywali się mężczyźni mieszkający na wsi. Wśród osób o określonym statusie aktywności ekonomicznej w województwie większy udział biernych zawodowo zanotowano wśród mieszkańców wsi (19,6%) niż miast (19,1%), a także kobiet (23,3%) niż mężczyzn (15,4%).

Wykres 4. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wieku w 2021 r.
Chart 4. Structure of the population aged 15 years and more by sex and age groups in 2021

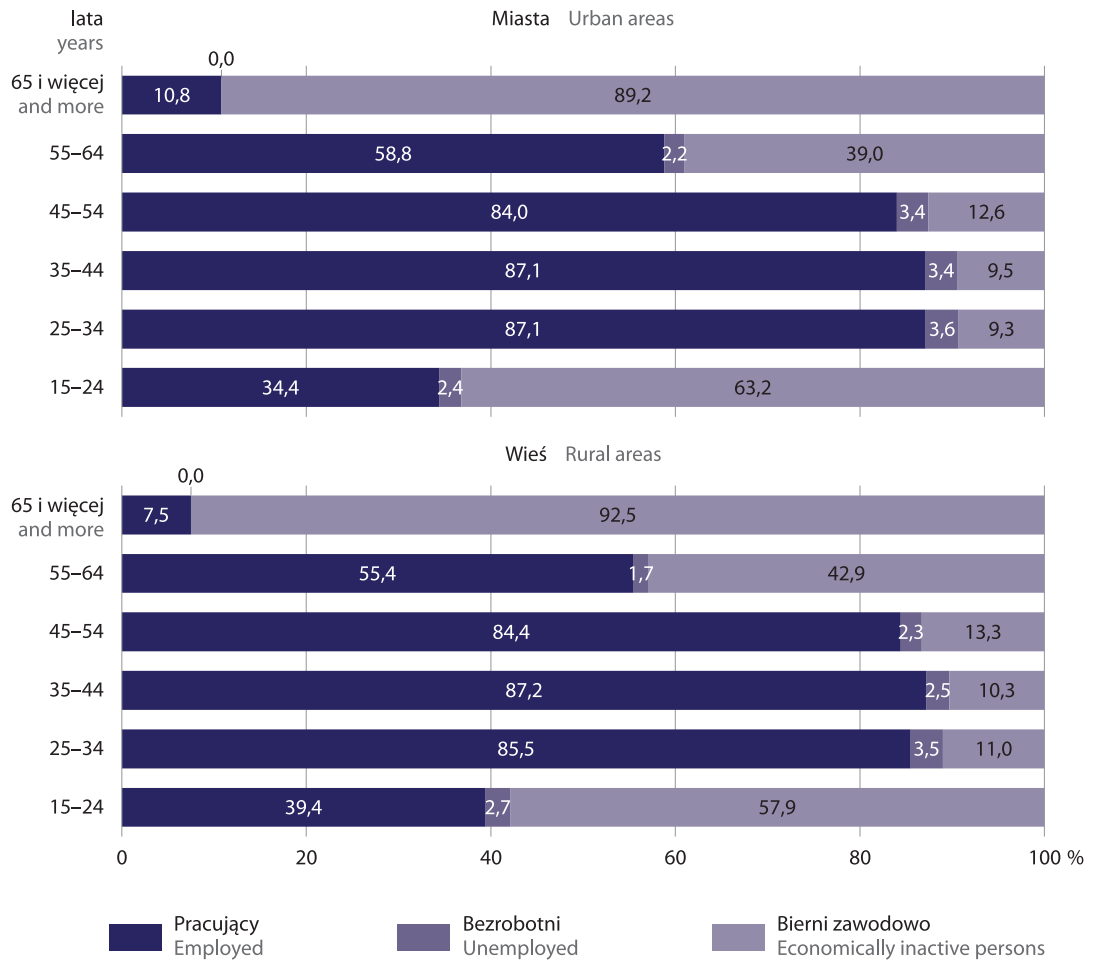

Analiza struktury ludności aktywnej ekonomicznie według grup wieku wykazała, że odsetek mężczyzn pracujących w 2021 r. był wyższy niż kobiet we wszystkich grupach wieku. Największa różnica wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wyniosła 18,7 p. proc.

Struktura pracujących mężczyzn i kobiet była zbliżona. Niezależnie od płci najliczniejszą grupę pracujących stanowiły osoby w wieku 35–44 lata. Porównując pracujących mężczyzn i kobiety należy zwrócić uwagę na osoby najmłodsze, udział pracujących kobiet w wieku 15–24 lata był o 8,1 p. proc. niższy niż w przypadku mężczyzn, co świadczy o późniejszej aktywizacji zawodowej kobiet.

W 2021 r. udział osób bezrobotnych we wszystkich grupach wieku zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn nie przekroczył 3,6%. Najwyższy był w grupie wieku 25–34 lata, a w kolejnych grupach wiekowych zmniejszał się. W grupie wieku 55–64 lata udział bezrobotnych kobiet był najmniejszy, gdyż 60 lat to granica wieku produkcyjnego dla kobiet, w którym zaczynają korzystać z uprawnień emerytalnych.

Wykres 5. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i grup wieku w 2021 r.
 Chart 5. Structure of the population aged 15 years and more by place of residence and age groups in 2021

Na podstawie analizy według miejsca zamieszkania można stwierdzić, że najwyższy odsetek osób aktywnych zawodowo odnotowano w miastach, wśród osób w wieku 35–44 lata. Największa różnica w aktywności zawodowej między mieszkańcami miast i wsi wystąpiła w grupie wiekowej 15–24 lata (o 3,2 p. proc. więcej na wsi), co świadczy o wcześniejszej aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej.

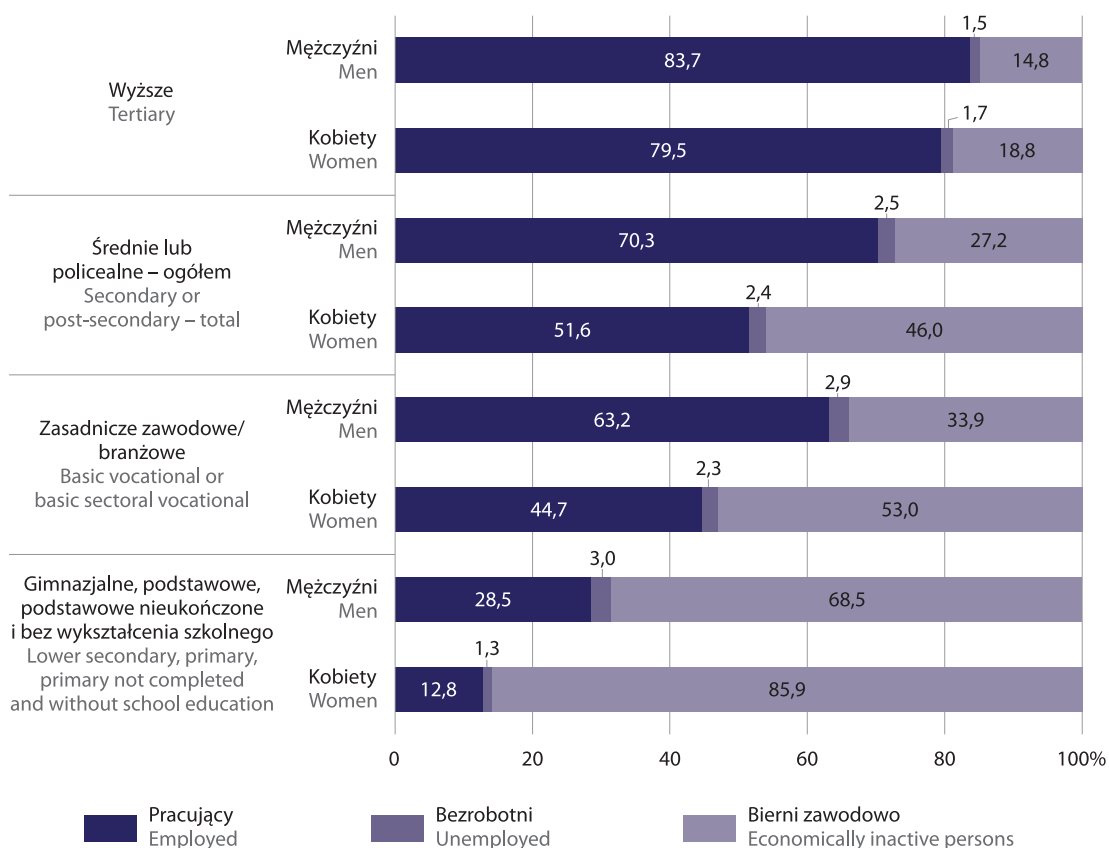
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

1.3. Economic activity of the population by place of residence, sex and level of education

Poziom zaangażowania zawodowego ludności w znacznej mierze zależy od poziomu wykształcenia. Najliczniejszą grupą w liczbie aktywnych ogółem były osoby z wykształceniem średnim lub policealnym – 982,9 tys. osób, tj. 34,3%. W kraju najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które ukończyły szkołę średnią lub policealną – 11271,6 tys., tj. 35,1%.

Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn rośnie udział osób pracujących, a obniża się biernych zawodowo. Także odsetek osób bezrobotnych jest coraz niższy (z wyjątkiem grupy kobiet o najniższym poziomie wykształcenia oraz zasadniczym zawodowym/branżowym).

Wykres 6. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.
Chart 6. Structure of the population aged 15 years and more by level of education and sex in 2021

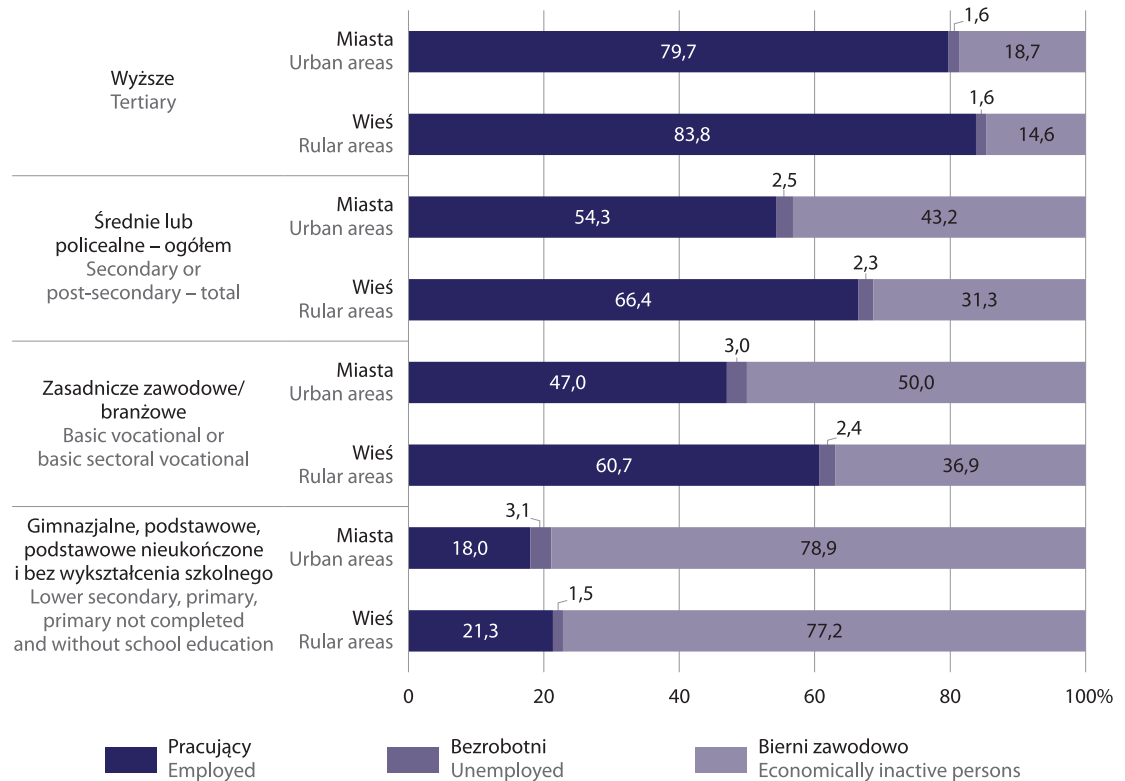

W województwie małopolskim, wśród aktywnych zawodowo zarówno kobiet, jak i mężczyzn najwyższy odsetek przypadła na absolwentów szkół średnich lub policealnych – odpowiednio 18,3% i 15,9%.

Analizując strukturę osób aktywnych ekonomicznie, najwyższy odsetek pracujących stwierdzono zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet z wykształceniem wyższym (odpowiednio 83,7% i 79,5%). Odrotna prawidłowość wystąpiła w grupie biernych zawodowo, gdzie najwyższy odsetek odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia (68,5% wśród mężczyźni i 85,9% wśród kobiet). Najniższy odsetek osób bezrobotnych stanowili mężczyźni z wykształceniem wyższym (1,5%), tj. o 0,2 p. proc. mniej niż kobiety.

Wykres 7. Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 7. Structure of the population aged 15 years and more by level of education and place of residence in 2021

Według wyników NSP 2021 w województwie małopolskim zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi przeważały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. W miastach odsetek ten był wyższy o 0,6 p. proc. niż na wsi.

Wyniki spisu 2021 r. pokazały, że im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy odsetek pracujących i niższy odsetek biernych zawodowo zarówno na wsi, jak i w mieście. Różnice w statusie aktywności ekonomicznej między zamieszkującymi w miastach, a na wsi widoczne są dla każdego z poziomów wykształcenia. Najwięcej pracujących z wykształceniem wyższym mieszka na wsi (83,8%), a najwyższy odsetek biernych zawodowo to mieszkańcy miast z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia (78,9%).

W grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia, odnotowano jednocześnie najwyższy i najniższy odsetek bezrobotnych (3,1% w przypadku mieszkańców miast oraz 1,5% dla osób zamieszkujących obszar wiejski).

1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia

1.4. Economic activity of the population by age groups and level of education

Pomiędzy współczynnikiem aktywności, a poziomem wykształcenia osób aktywnych zawodowo wystąpiła prawidłowość: im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy współczynnik aktywności. Omawiany wskaźnik zawierał się między 22,2% (wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia), a 82,8% (wśród osób z wykształceniem wyższym).

Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
Table 4. Activity rate by age groups and level of education in 2021

Wykształcenie Education	Wiek (w latach) Age (in years)						
	ogółem total	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 i więcej and more
	w %		in %				
Ogółem Total	61,2	39,9	89,8	90,1	87,0	58,9	9,3
Wyższe Tertiary	82,8	65,1	93,8	94,8	94,7	76,6	21,1
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	62,7	49,6	87,8	88,6	87,0	59,0	10,2
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	58,5	84,6	86,9	86,8	84,4	55,3	7,6
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	22,2	13,6	68,2	70,3	71,3	41,7	3,7

W grupie wieku 15–24 lata najwyższą aktywność zawodową wykazywały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, a najniższą, tak jak w pozostałych grupach wieku, osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Najwyższe wartości współczynnika aktywności zawodowej wystąpiły wśród osób z wykształceniem wyższym w grupach wieku 35–44 lata (94,8%) oraz 45–54 lata (94,7%), a najniższa wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w wieku 65 lat i więcej (3,7%). Ponadto w grupie wieku 15–24 lata wartość współczynnika aktywności była znacznie niższa niż w pozostałych grupach wieku z przedziału 25–64 lata, co łatwo wytłumaczyć kontynuowaniem nauki w najmłodszej grupie wieku przez znaczną część osób.

Rozdział 2

Chapter 2

Pracujący

Employed persons

W rozdziale przedstawiona została analiza pracujących w województwie małopolskim według miejsca zamieszkania, płci, wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r. Osoby pracujące pełnią ważną rolę społeczną i gospodarczą. Praca pozwala im pozyskiwać środki na zaspokajanie potrzeb w wymiarze materialnym i niematerialnym, wspomagając prowadzenie skutecznej polityki regionalnej i stymulując aktywność zawodową.

2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

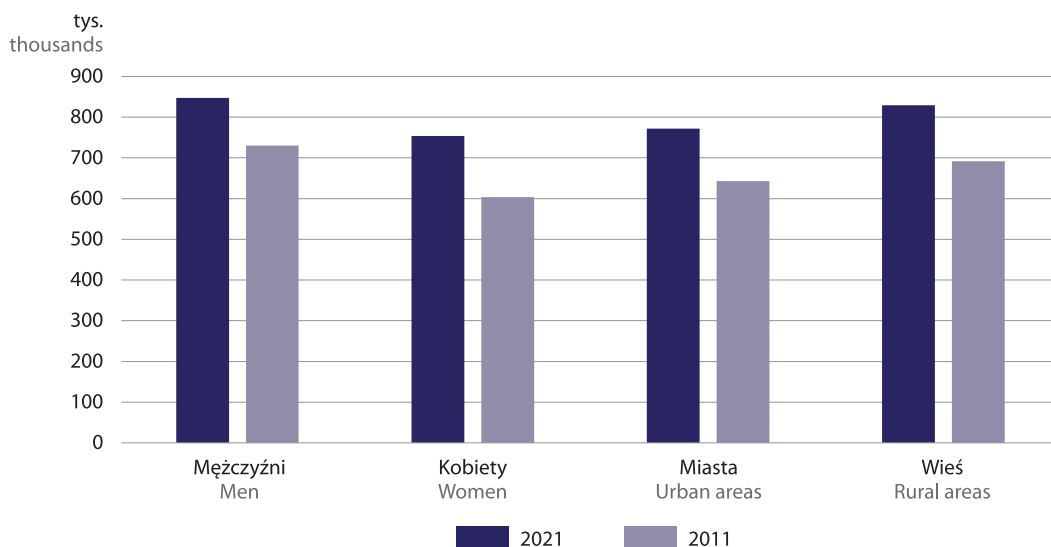
2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2021 pracujących w województwie małopolskim było 1601,2 tys. osób. Stanowili oni 9,3% ogółu pracujących w kraju.

W porównaniu z poprzednim spisem liczba pracujących wzrosła o 266,9 tys., tj. o 20,0% (w kraju wzrost o 2113,5 tys., tj. o 14,0%).

Wykres 8. Pracujący w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania

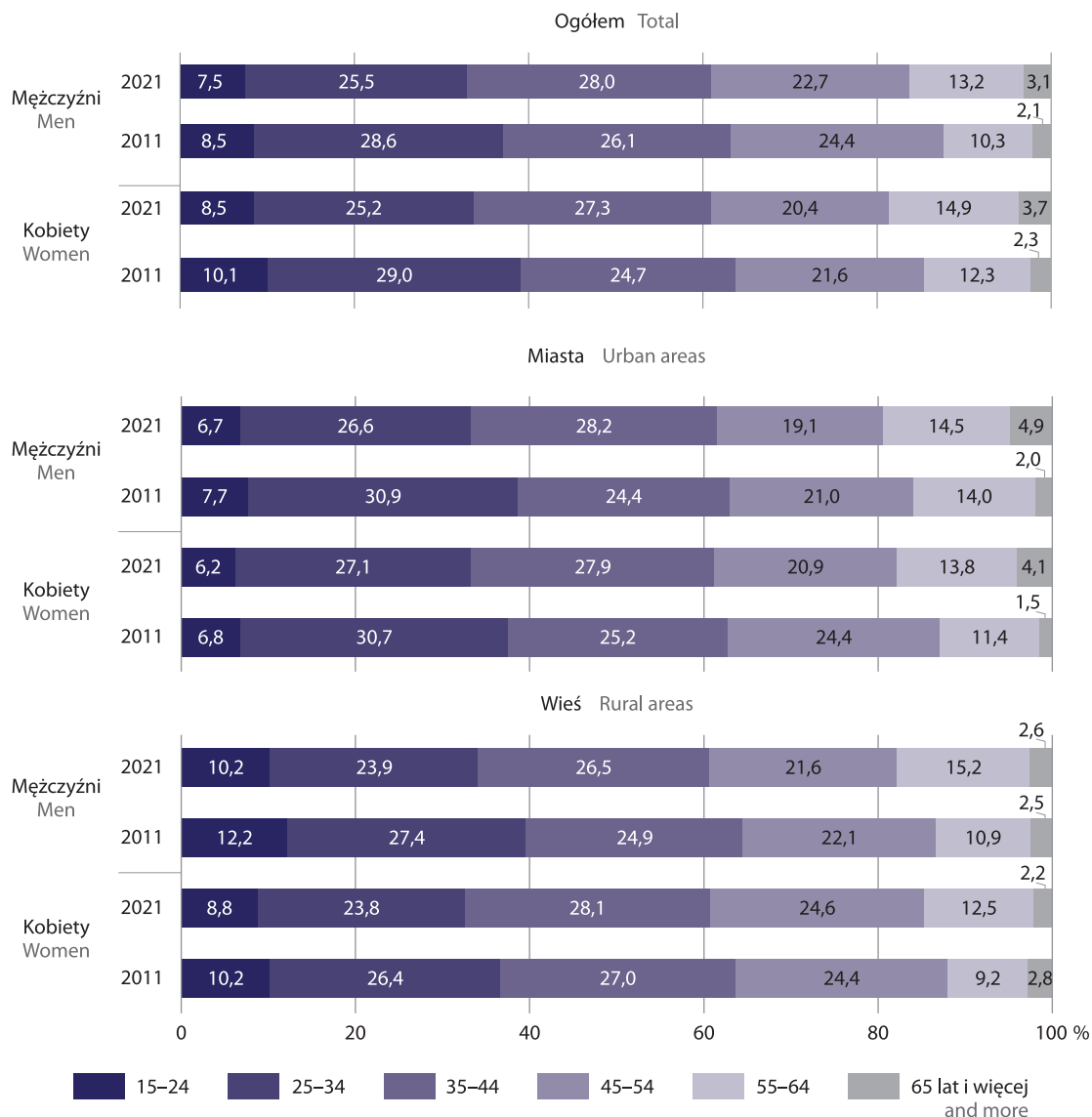
Chart 8. Employed persons aged 15 years and more by sex and place of residence

Z analizy danych spisowych wynika, że pracujących mężczyzn było o 12,3% więcej niż pracujących kobiet. Stanowili oni odpowiednio 52,9% i 47,1% ogółu omawianej populacji. W ciągu dekady udział pracujących kobiet zwiększył się o 1,8 p. proc., przy jednoczesnym spadku udziału pracujących mężczyzn o 1,8 p. proc.

W porównaniu z 2011 r. liczba pracujących w miastach wzrosła o 20,1%, a na wsi – o 19,9%. W ciągu 10 lat od poprzedniego spisu, zaistniałe zmiany nie wpłynęły na strukturę pracujących ze względu na ich miejsce zamieszkania. Mieszkańcy wsi stanowili 51,8% ogółu pracujących, a mieszkańcy miast – 48,2%.

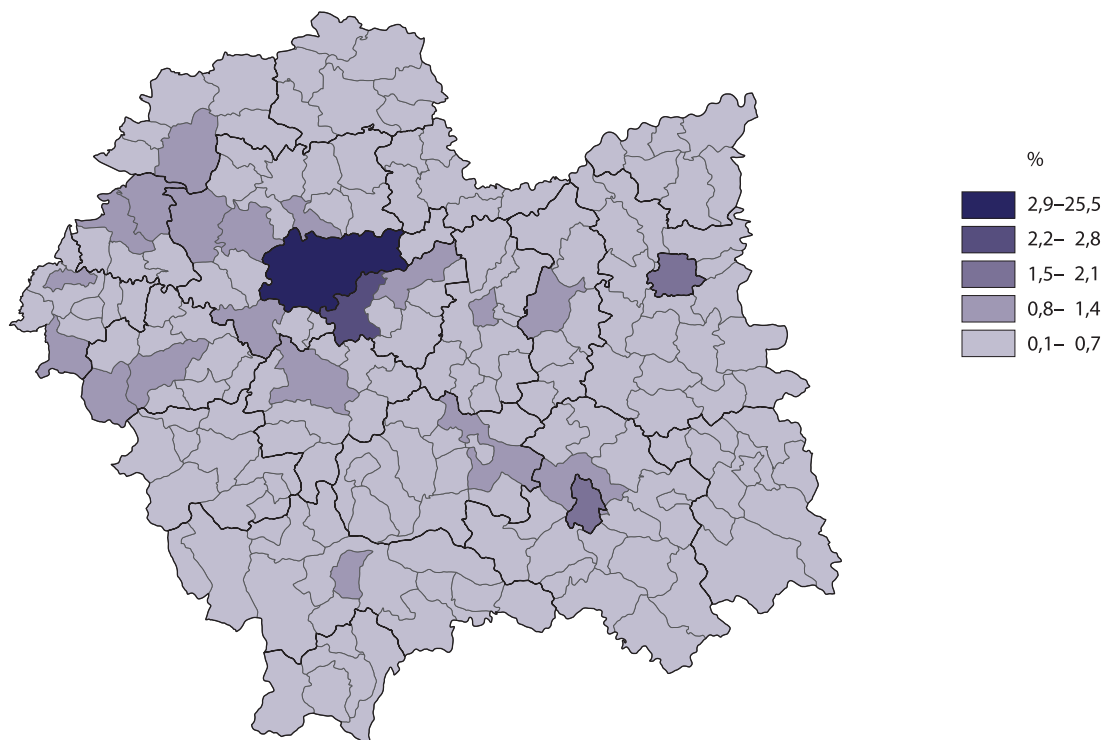
Wykres 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku
Chart 9. Structure of employed persons aged 15 years and more by sex, place of residence and age groups

W strukturze pracujących według grup wieku i miejsca zamieszkania dla obu płci największa liczba pracujących odnotowana została w grupie wieku 35–44 lata. W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu, oprócz wymienionej grupy, zauważalna jest tendencja wzrostowa wśród pracujących w wieku 55 lat i więcej (poza mieszkańcami wsi w wieku 65 lat i więcej).

Niezależnie od miejsca zamieszkania i płci największy spadek udziału pracujących odnotowano w grupie wieku 25–34 lata. Wahał się on od 2,6 p. proc. wśród kobiet mieszkających na wsi do 4,3 p. proc. wśród mężczyzn mieszkających w miastach. Największy wzrost udziału pracujących w analogicznym okresie wystąpił w grupie 55–64 lata wśród mężczyzn mieszkających na wsi (o 4,3 p. proc.).

Mapa 2. Pracujący w wieku 15 lat i więcej w 2021 r.
 Map 2. Employed persons aged 15 years and more in 2021

W przekroju terytorialnym Kraków wyróżnia się na tle innych gmin pod względem liczby pracujących. W stolicy województwa odnotowano 407,7 tys. osób pracujących, które stanowiły 25,5% ogółu pracujących w województwie. W dwóch pozostałych miastach na prawach powiatu, tj. w Tarnowie i Nowym Sączu, pracujący stanowili odpowiednio 43,5 tys. i 34,6 tys. osób (tj. 2,7% i 2,2% udziału). Odsetek pracujących w pozostałych 179 gminach zawierał się między 0,1% w gminie Bolesław (powiat dąbrowski), a 2,0% w gminie Wieliczka (powiat wielicki).

Zaangażowanie zawodowe społeczeństwa mierzone jest wskaźnikiem zatrudnienia, określającym udział osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej. Wyniki NSP 2021 wykazały, że 59,0% mieszkańców województwa małopolskiego w wieku 15 lat i więcej wykonywało pracę (w kraju – 56,8%), tj. o 8,5 p. proc. więcej niż w 2011 r. (w Polsce – wzrost o 8,3 p. proc.).

Niezależnie od grupy wieku wskaźnik zatrudnienia był wyższy dla mężczyzn.

Porównanie wskaźników zatrudnienia według miejsca zamieszkania wykazało większe zaangażowanie zawodowe mieszkańców wsi niż miast (o 1,2 p. proc.).

W ciągu dekady, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania, nastąpił wzrost omawianego wskaźnika, w tym największy wśród mieszkańców miast (o 9,8 p. proc.).

Tablica 5. Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci
Table 5. Employment rate by age groups, place of residence and sex

Miejsce zamieszkania Place of residence	Płeć Sex	Rok Year	Wiek (w latach) Age (in years)						
			ogółem total	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 i więcej and more
Ogółem Grand total	Ogółem Total	2011	50,5	27,6	76,0	79,9	71,9	38,6	6,6
		2021	59,0	37,3	86,3	87,1	84,2	57,0	9,3
	Mężczyźni Men	2011	57,5	31,8	82,8	84,4	74,6	48,3	9,7
		2021	65,3	41,3	89,9	90,2	84,9	66,8	13,1
	Kobiety Women	2011	44,0	23,3	69,1	75,3	69,1	30,0	4,7
		2021	53,2	33,2	82,6	84,1	83,6	48,1	6,8
Miasta Urban areas	Ogółem Total	2011	48,6	23,6	76,4	79,3	70,1	37,2	4,8
		2021	58,4	34,4	87,1	87,0	84,0	58,8	10,8
	Mężczyźni Men	2011	54,8	25,9	80,9	82,9	72,4	47,7	7,5
		2021	64,5	36,3	89,5	89,5	84,3	68,4	15,5
	Kobiety Women	2011	43,1	21,2	71,9	75,8	68,0	28,6	3,0
		2021	53,1	32,5	84,8	84,6	83,7	50,9	7,9
Wieś Rural areas	Ogółem Total	2011	52,3	30,8	75,7	80,5	73,5	40,5	8,8
		2021	59,6	39,4	85,5	87,2	84,4	55,4	7,5
	Mężczyźni Men	2011	60,0	36,3	84,7	85,8	76,5	48,9	12,1
		2021	66,0	44,8	90,3	90,8	85,3	65,5	10,5
	Kobiety Women	2011	44,9	24,9	66,0	74,8	70,4	31,9	6,7
		2021	53,3	33,6	80,3	83,5	83,4	45,3	5,4

Biorąc pod uwagę poszczególne grupy wieku, najwyższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił w grupie 35–44 lata (87,1%), a najniższy wśród osób w wieku 65 lat i więcej (9,3%). Niskie zaangażowanie osób starszych wynikało głównie z bierności zawodowej tych osób z powodu prawa do świadczeń emerytalnych lub rentowych, a także z trudności, na które natrafiają na rynku pracy osoby starsze. Z kolei niskie wskaźniki zatrudnienia wyliczone dla osób w wieku 15–24 lata (37,3%), szczególnie kobiet (33,2%), wiązały się z późnym wchodzeniem w okres aktywności zawodowej ze względu na wydłużający się czas kształcenia, a także z wypełnianiem obowiązków rodzinnych.

Rozpatrując zmiany w porównaniu z 2011 r. odnotowano wzrost omawianego wskaźnika we wszystkich grupach wieku, zwłaszcza w grupie 55–64 lata (o 18,4 p. proc.).

W latach 2011–2021 w większości badanych przedziałów wiekowych według miejsca zamieszkania i płci odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia. Spadek wystąpił jedynie wśród najstarszych mieszkańców wsi (mężczyzn o 1,6 p. proc., a kobiet o 1,3 p. proc.).

Najwyższym zaangażowaniem zawodowym cechowali się mężczyźni mieszkający na obszarach wiejskich, w grupie wieku 35–44 lata (90,8%).

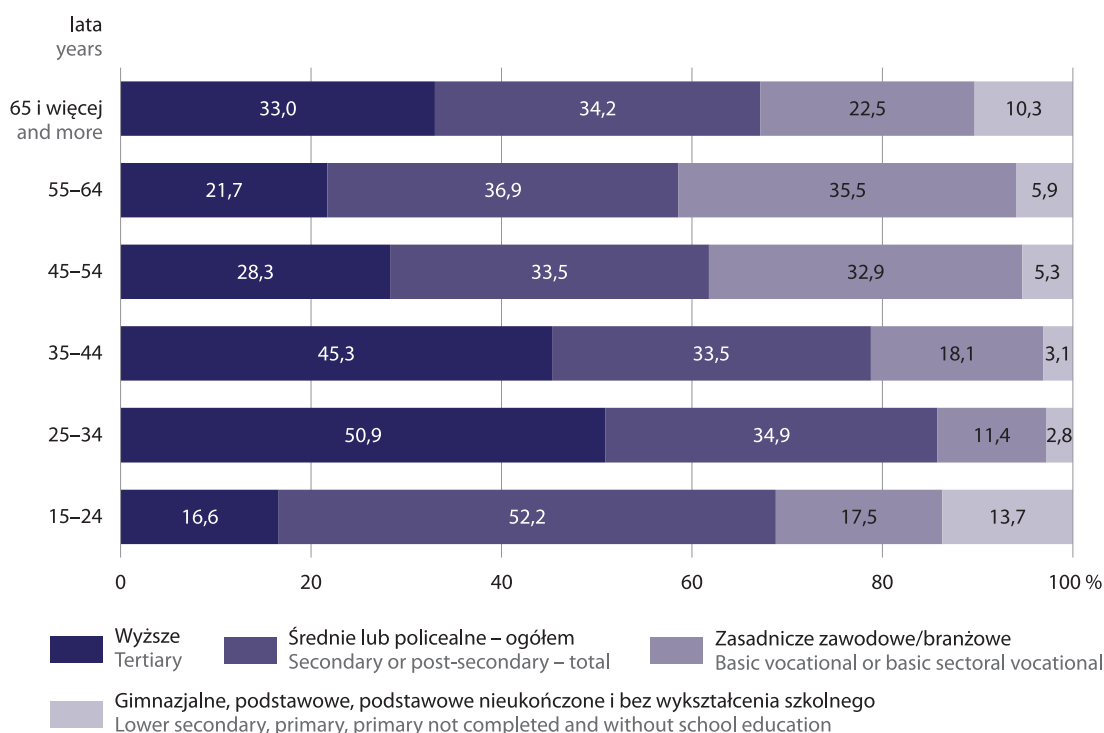
2.2. Pracujący według grup wieku i poziomu wykształcenia

2.2. Employed persons by age groups and level of education

Analizując poziom wykształcenia, wśród pracujących mieszkańców województwa małopolskiego najczęściej osób posiadało wykształcenie wyższe (587,0 tys.). Drugą pod względem liczebności była grupa osób z wykształceniem średnim lub policealnym (569,0 tys.), a następnie zasadniczym zawodowym/branżowym (351,7 tys.). Najmniej osób pracujących posiadało wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, nieukończone i bez wykształcenia (78,8 tys.). W kraju w omawianej populacji największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (6305,8 tys.).

W okresie międzypisowym struktura pracujących według wykształcenia zmieniła się, co w dużym stopniu jest pochodną zwiększenia udziału osób z wyższym wykształceniem w populacji osób w wieku 15 lat i więcej.

Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years and more by age groups and level of education in 2021

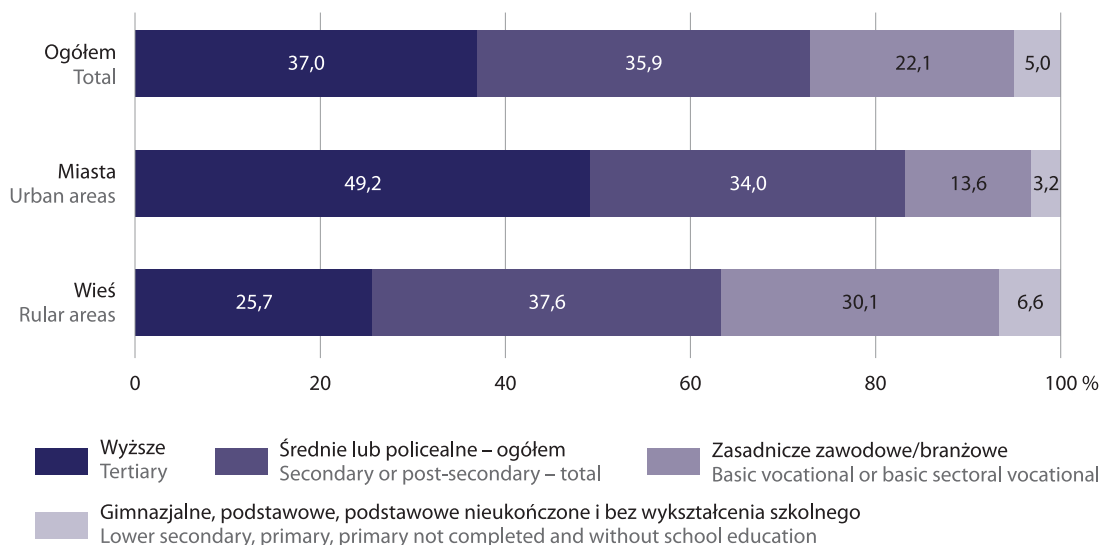

W poszczególnych grupach wieku ponad połowa pracujących w przedziale 15–24 lata legitymowała się wykształceniem średnim lub policealnym, co wynika z faktu kontynuowania nauki przez ludzi młodych. W grupie wieku 25–34 lata najczęściej było osób z wykształceniem wyższym, a w przedziale 55–64 lata z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym. Pracujący posiadający wykształcenie gimnazjalne, podstawowe nieukończone lub bez wykształcenia stanowili najmniejszy odsetek w każdym przedziale wiekowym.

Biorąc pod uwagę płeć w strukturze pracujących pod względem poziomu wykształcenia, wystąpiły istotne różnice. Wśród pracujących kobiet przeważały osoby z wykształceniem wyższym (udział o 18,0 p. proc. wyższy niż w grupie mężczyzn). Najliczniejsza grupa pracujących mężczyzn legitymowała się wykształceniem średnim lub policealnym (odsetek wyższy o 1,7 p. proc. niż wśród kobiet), a następnie – zawodowym/branżowym oraz gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia (odpowiednio o 13,7 p. proc. i 2,6 p. proc.).

Wykres 11. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia w 2021 r.

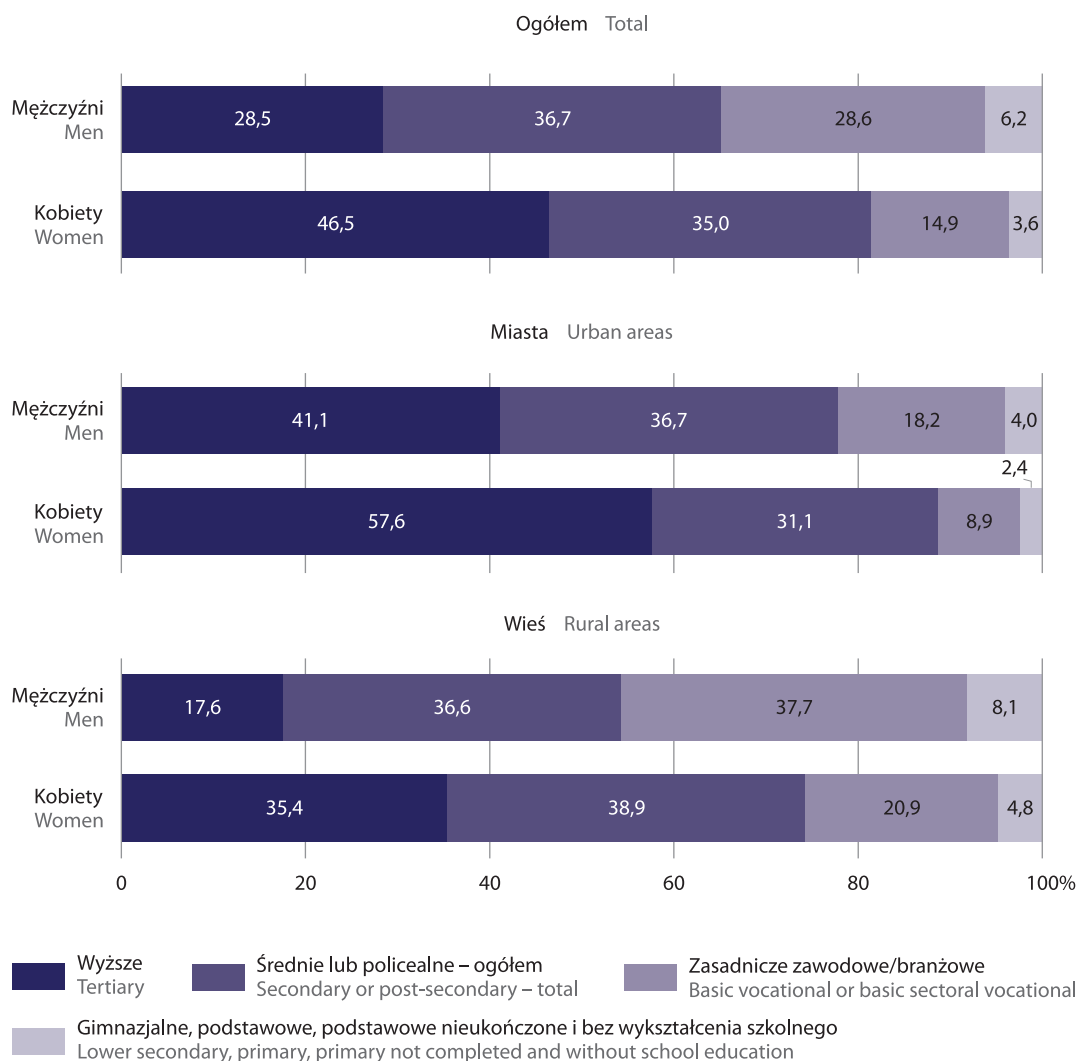
Chart 11. Structure of employed persons aged 15 years and more by place of residence and level of education in 2021

W województwie znaczące różnice w poziomie wykształcenia odnotowano również w podziale pracujących ze względu na miejsce zamieszkania. W miastach najwięcej osób legitymowało się wykształceniem wyższym (udział o 23,5 p. proc. wyższy niż wśród mieszkańców wsi). Na obszarach wiejskich przeważały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (o 3,6 p. proc. więcej niż w grupie pracującej ludności miejskiej), zasadniczym zawodowym/branżowym (o 16,5 p. proc. więcej) oraz gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia (o 3,4 p. proc. więcej).

Wykres 12. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 12. Structure of employed persons aged 15 years and more by place of residence, sex and level of education in 2021

W strukturze pracujących według płci i miejsca zamieszkania, największy odsetek omawianej populacji odnotowano wśród kobiet mieszkających w miastach, posiadających wykształcenie wyższe – 57,6%. Jednocześnie najniższy odsetek wystąpił wśród kobiet mieszkających w miastach oraz legitymujących się wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia – 2,4%.

Wskaźniki zatrudnienia obliczone dla osób w wieku 15 lat i więcej potwierdziły, że osoby o wyższym poziomie wykształcenia oraz posiadające kwalifikacje zawodowe miały lepszą pozycję na rynku pracy. W województwie małopolskim odsetek pracujących z wykształceniem wyższym wyniósł 81,1%, a najwyższy odnotowano wśród mieszkańców wsi – 83,8%. Wysoki wskaźnik zatrudnienia dotyczył również osób z wykształceniem średnim lub policealnym – 60,3% i zasadniczym zawodowym/branżowym – 55,8%. Najniższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia. Wynika to zarówno z braku miejsc pracy dla osób bez kwalifikacji zawodowych, jak i bierności zawodowej spowodowanej kontynuowaniem nauki przez ludzi młodych.

2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia

2.3. Employed persons by employment status

Charakter wykonywania pracy zarobkowej określa status zatrudnienia, w ramach którego wyróżnia się trzy główne grupy: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. W spisie z 2021 r. ustalono status zatrudnienia jako pracujący dla 1601,2 tys. (wzrost o 266,9 tys. w porównaniu z 2011 r.). Nie ustalono statusu zatrudnienia dla 2,6 tys. pracujących (spadek o 0,9 tys.).

Tablica 6. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania
Table 6. Employed persons by employment status, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Rok Year	Ogółem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze ^a Employed persons working in another capacity ^a	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employment status
					zatrudniający pracowników z pracowników (employers)	niezatrudniający pracowników without employees (own-account workers)		
		w tys. in thousands		w %	in %			
Ogółem Total	2011	1334,4	100,0	74,7	4,1	17,5	3,5	0,3
	2021	1601,2	100,0	77,5	4,5	14,6	3,3	0,2
Płeć Sex								
Mężczyźni Men	2011	730,5	100,0	72,5	5,2	19,4	2,7	0,3
	2021	847,1	100,0	74,6	5,7	17,3	2,2	0,1
Kobiety Women	2011	603,9	100,0	77,4	2,7	15,2	4,4	0,3
	2021	754,1	100,0	80,7	3,1	11,5	4,6	0,2
Miejsce zamieszkania Place of residence								
Miasta Urban areas	2011	643,0	100,0	83,9	4,9	10,2	0,6	0,5
	2021	772,0	100,0	82,4	4,7	11,4	1,3	0,2
Wieś Rural areas	2011	691,4	100,0	66,1	3,3	24,3	6,1	0,1
	2021	829,2	100,0	72,9	4,3	17,5	5,2	0,2

a W 2011 r. – Pomagający członkowie rodzin.
a In 2011 – Contributing family members.

W 2021 r. wśród pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni – 77,5%. Drugą co do wielkości udziału w strukturze grupą byli pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników – 14,6%. Udział pracodawców (pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniają pracowników) wyniósł 4,5%, a pracujących w innym charakterze – 3,3%. Odsetek pracujących, których nie można było przyporządkować do żadnej z powyższych grup wyniósł 0,2%.

W województwie, w okresie międzypisowym, nastąpił wzrost udziału pracowników najemnych w ogóle pracujących (o 2,8 p. proc.), przy jednoczesnym spadku udziału pracujących na własny rachunek (o 2,5 p. proc.) i pracujących w innym charakterze (o 0,2 p. proc.). Pomimo spadku udziału pracujących na własny rachunek, wzrósł odsetek pracujących zatrudniających pracowników (o 0,4 p. proc.).

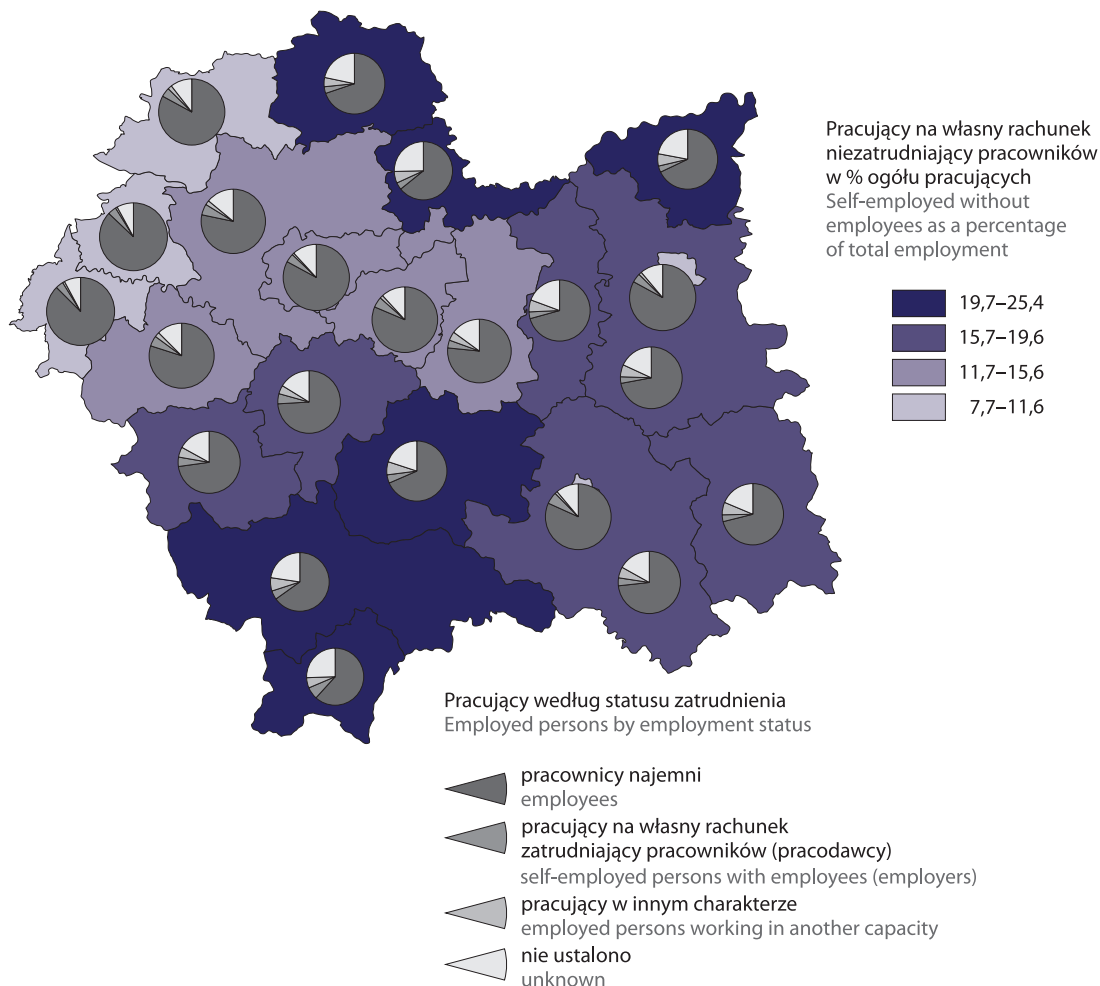
W latach 2011–2021 zarówno w podziale na płeć, jak i miejsce zamieszkania struktura pracujących według statusu zatrudnienia była podobna.

Na podstawie wyników badania spisowego można stwierdzić, że wyższy udział pracowników najemnych oraz pracujących w innym charakterze był w grupie kobiet niż mężczyzn (odpowiednio o 6,1 p. proc. i 2,4 p. proc.). Odwrotna zależność wystąpiła w grupie pracujących na własny rachunek (o 8,4 p. proc. więcej mężczyzn niż kobiet).

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania większy udział pracujących na własny rachunek i w innym charakterze odnotowano wśród mieszkańców wsi niż miast (odpowiednio o 5,7 p. proc. i 3,9 p. proc.). Najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni mieszkający w miastach (o 9,5 p. proc. więcej niż na wsi).

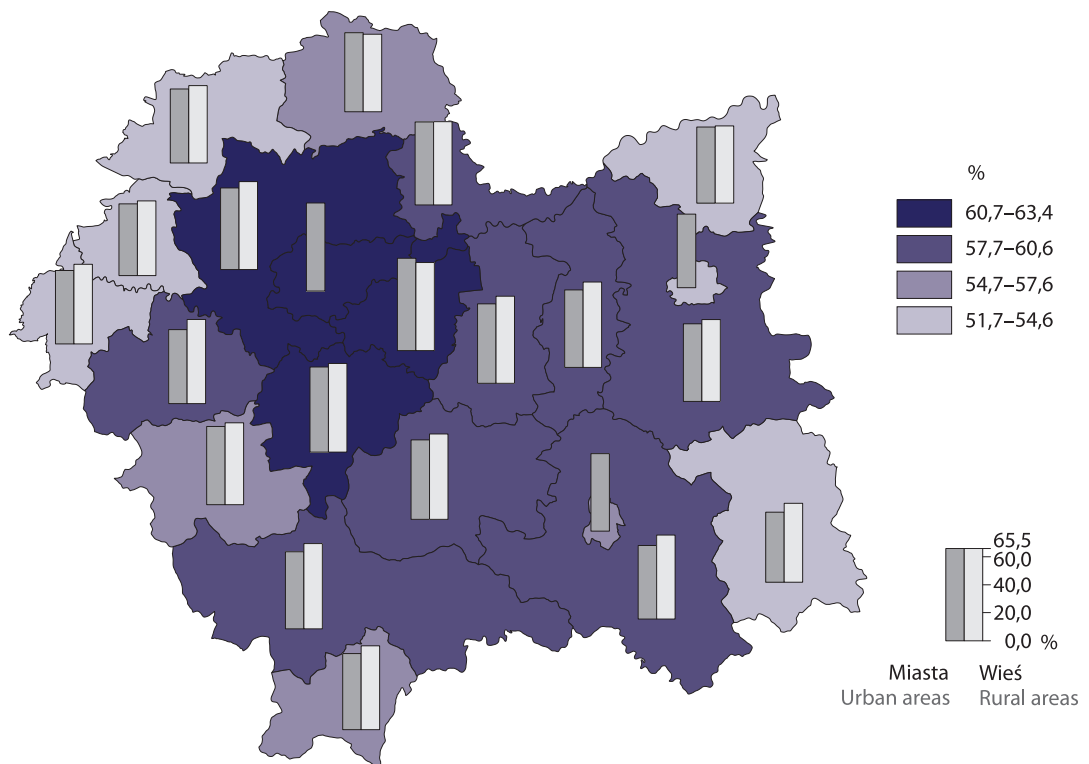
Mapa 3. Pracujący według statusu zatrudnienia w 2021 r.

Map 3. Employed persons by employment status in 2021

W przekroju terytorialnym we wszystkich powiatach województwa największy udział dotyczył pracowników najemnych, w tym w 10 powiatach przekroczył średnią dla województwa. Udział pracujących na własny rachunek wahał się od 11,4% w powiecie oświęcimskim do 32,3% w tatrzańskim. We wszystkich powiatach najniższy odsetek w strukturze pracujących stanowili pracujący w innym charakterze, a ich udział zawierał się między 0,9% w powiecie chrzanowskim, a 7,3% w nowotarskim.

Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania w 2021 r.
 Map 4. Employment rate by place of residence in 2021

Wśród ludności poszczególnych powiatów województwa małopolskiego poziom zatrudnienia był zróżnicowany i zawierał się w granicach od 51,7% w powiecie chrzanowskim do 63,4% w wielickim, przy czym w ośmiu powiatach przekroczył przeciętny poziom dla województwa.

W większości powiatów wskaźnik zatrudnienia wśród osób mieszkających na wsi był wyższy niż wśród mieszkańców miast. W powiecie nowosądeckim różnica ta była największa i wyniosła 7,4 p. proc., a w proszowickim najmniejsza – 0,2 p. proc. Odwrotna zależność wystąpiła w dwóch powiatach wielickim i miechowskim, gdzie wskaźnik zatrudnienia był wyższy w miastach niż na obszarach wiejskich (odpowiednio o 3,0 p. proc. i 1,1 p. proc.).

Rozdział 3

Chapter 3

Bezrobotni

Unemployed persons

W poniższym rozdziale przedstawiona została analiza osób bezrobotnych w województwie małopolskim według płci, miejsca zamieszkania, ekonomicznych grup wieku, poziomu wykształcenia i okresu poszukiwania pracy.

Badanie populacji osób bezrobotnych jest istotnym źródłem informacji dotyczącej niewykorzystanej podaży pracy i umożliwia analizę sytuacji na rynku pracy.

3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2021 w województwie małopolskim było 59,7 tys. osób bezrobotnych. Stanowili oni 8,1% ogółu bezrobotnych w kraju.

W porównaniu z poprzednim spisem liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 93,8 tys., tj. o 61,1% (w kraju spadek o 1310,4 tys., tj. o 63,9%).

Tablica 7. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania
Table 7. Unemployed persons by sex and place of residence

Rok Year	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women
w tysiącach in thousands									
2011	153,5	79,4	74,1	80,6	42,2	38,4	72,9	37,2	35,7
2021	59,7	32,0	27,7	31,0	16,6	14,4	28,6	15,4	13,3
2011=100									
2021	38,9	40,2	37,4	38,5	39,3	37,6	39,3	41,3	37,2

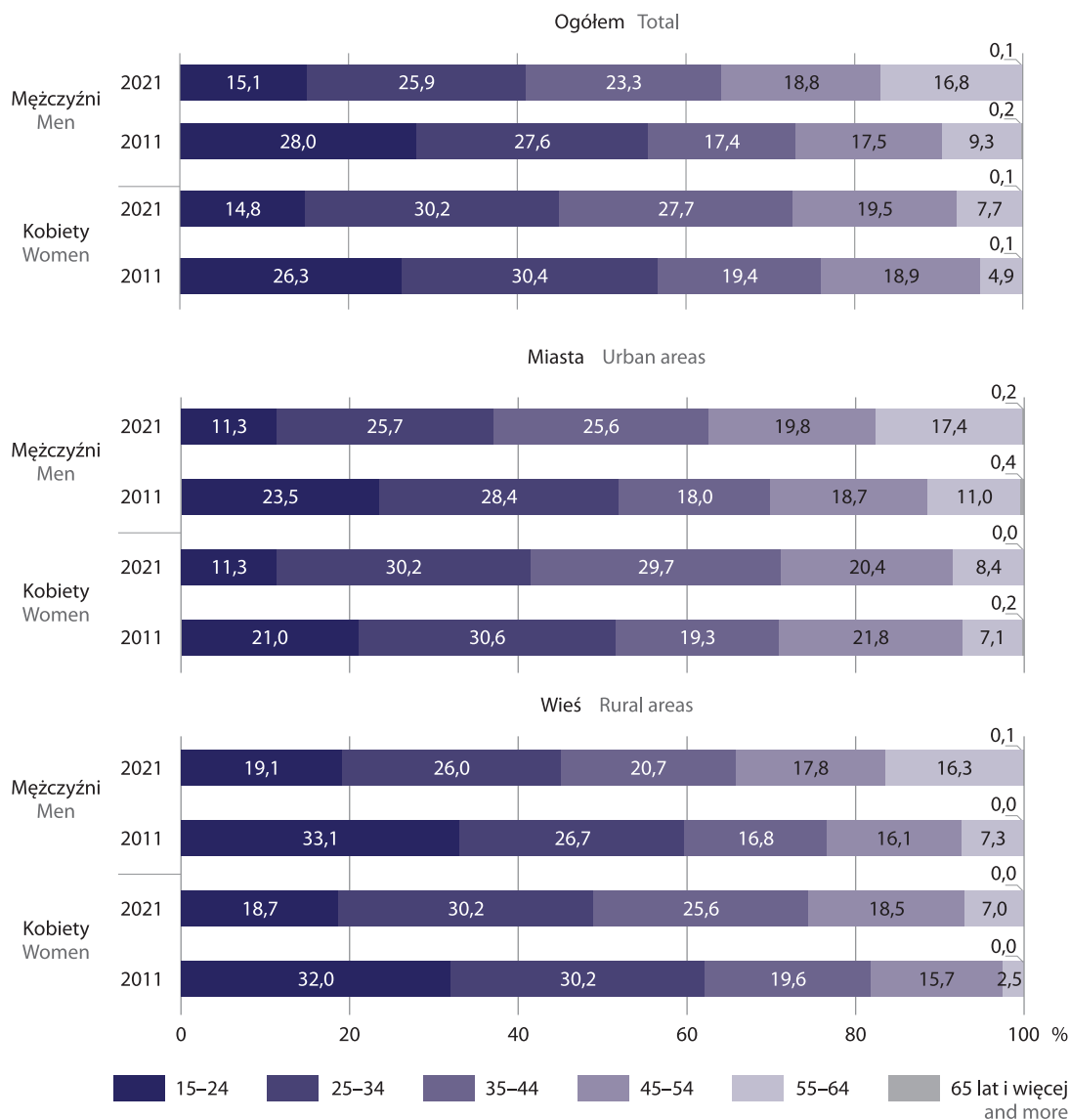
W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu struktura populacji osób bezrobotnych nie uległa zmianie. W 2021 r. ponad połowę osób bezrobotnych stanowili mężczyźni – 53,6%, tj. 32,0 tys. (o 1,8 p. proc. więcej niż w 2011 r.), a kobiety – 46,4% (27,7 tys.).

W województwie małopolskim liczba bezrobotnych mieszkańców miast wyniosła 31,0 tys. (tj. 52,0% ogółu bezrobotnych), a mieszkańców wsi 28,6 tys. (tj. 48,0%).

W okresie międzypisowym, zarówno w miastach, jak i na wsi zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych mężczyzn (odpowiednio o 60,7% i 58,7%) oraz kobiet (tj. o 62,4% i 62,8%).

W przekroju terytorialnym Kraków dominował pod względem liczby osób bezrobotnych (13,7 tys.), których udział wyniósł 23,0% ogółu bezrobotnych w województwie. W dwóch pozostałych miastach na prawach powiatu, tj. w Tarnowie i Nowym Sączu łączny udział bezrobotnych wyniósł 6,6% (3,9 tys. osób). W powiecie proszowickim odnotowany został najmniejszy udział bezrobotnych – 0,9% (0,5 tys. osób).

Wykres 13. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku
Chart 13. Structure of unemployed persons by place of residence, sex and age groups

W strukturze bezrobotnych według grup wieku zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet dominowały osoby w wieku 25–34 lata.

Największa różnica pomiędzy mężczyznami, a kobietami odnotowana została w grupie 55–64 lata (tj. o 9,1 p. proc. mniej bezrobotnych kobiet niż mężczyzn).

Analizując zmiany w populacji bezrobotnych dla obu płci w ciągu ostatnich 10 lat zauważalna była tendencja spadku udziału osób bezrobotnych w wieku 15–34 lata. Odwrotna zależność wystąpiła w przedziale 35–65 lat, gdzie udział bezrobotnych zwiększył się w porównaniu z 2011 r.

Niezależnie od miejsca zamieszkania i płci największy spadek udziału bezrobotnych odnotowano w grupie wieku 15–24 lata. Wahał się on od 9,7 p. proc. wśród kobiet mieszkających w miastach do 14,0 p. proc. wśród mężczyzn mieszkających na wsi.

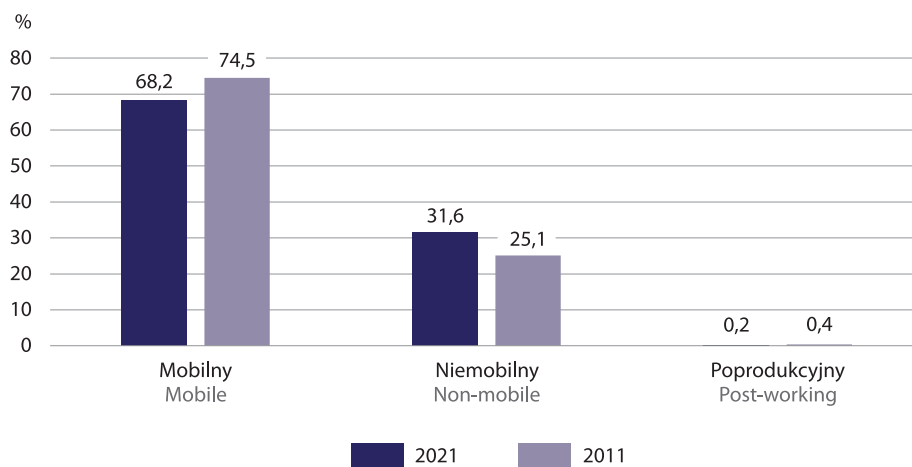
Najwyższy wzrost udziału bezrobotnych w analogicznym okresie wystąpił w grupie 35–44 lata wśród kobiet mieszkających w miastach (o 10,4 p. proc.).

3.2. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku

3.2. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups

Wykres 14. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku

Chart 14. Structure of unemployed persons by economic age groups

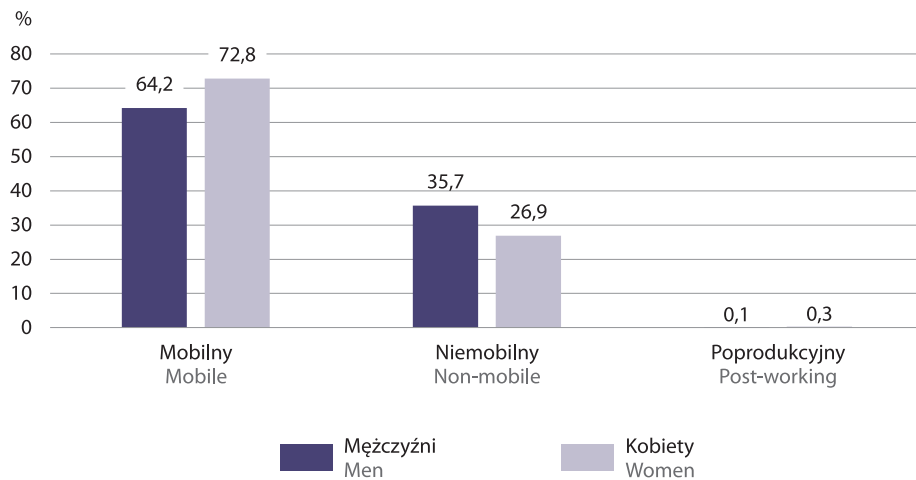

W województwie małopolskim dominowały osoby w wieku mobilnym, tj. w przedziale 18–45 lat, których populacja wyniosła 40,7 tys. Stanowili oni 68,2% ogółu omawianej populacji.

Liczba bezrobotnych w wieku niemobilnym (tj. mężczyźni 45–65 lat, a kobiety 45–60 lat), wyniosła 18,9 tys. osób (tj. 31,6%). Najmniej liczna grupa to bezrobotni w wieku poprodukcyjnym (tj. mężczyźni powyżej 65 lat, a kobiety powyżej 60 lat), których liczba wyniosła 0,1 tys. osób (tj. 0,2%).

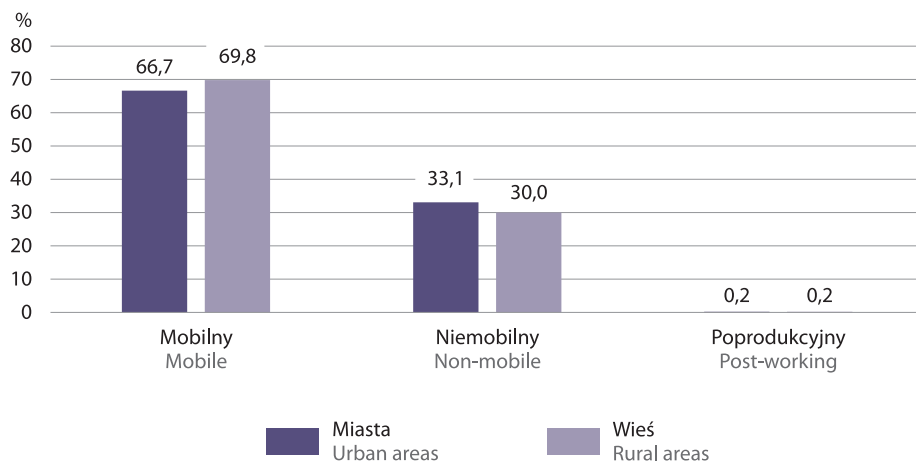
W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. ich struktura nie uległa zmianie.

Wykres 15. Struktura bezrobotnych według płci i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.
Chart 15. Structure of unemployed persons by sex and economic age groups in 2021

W populacji bezrobotnych kobiet, kobiety w wieku mobilnym stanowiły 72,8% (tj. 20,2 tys.), a w wieku niemobilnym odsetek ten wyniósł 26,9% (tj. 7,5 tys.). Bezrobotni mężczyźni w wieku mobilnym stanowili 64,2% (tj. 20,5 tys.) ogółu bezrobotnych mężczyzn, a w wieku niemobilnym 35,7% (tj. 11,4 tys.).

Wykres 16. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku w 2021 r.
Chart 16. Structure of unemployed persons by place of residence and economic age groups in 2021

Rozpatrując populację bezrobotnych mieszkających na wsi 69,8% (tj. 20,0 tys.) stanowiły osoby w wieku mobilnym, a w wieku niemobilnym 30,0% (tj. 8,6 tys.). Wśród bezrobotnych mieszkańców miast udział osób w wieku mobilnym wyniósł 66,7% (tj. 20,7 tys.), a w wieku niemobilnym 33,1% (tj. 10,3 tys.).

3.3. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

3.3. Unemployment rate by place of residence, sex and age groups

Stopa bezrobocia będąca miernikiem natężenia tego zjawiska (obliczana jako procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo) wyniosła 3,6% i była o 6,7 p. proc. niższa niż odnotowana w 2011 r.

Stopa bezrobocia obliczona dla kobiet była zbliżona do tej odnotowanej dla mężczyzn i wyniosła 3,5% (o 0,1 p. proc. mniejsza niż u mężczyzn). W miastach udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo był o 0,6 p. proc. wyższy niż na wsi.

W porównaniu z 2011 r. odnotowano spadek stopy bezrobocia zarówno wśród mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 6,2 p. proc. i o 7,4 p. proc.) oraz wśród mieszkańców miast i wsi (odpowiednio o 7,2 p. proc. i o 6,2 p. proc.).

Tablica 8. Stopa bezrobocia według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku

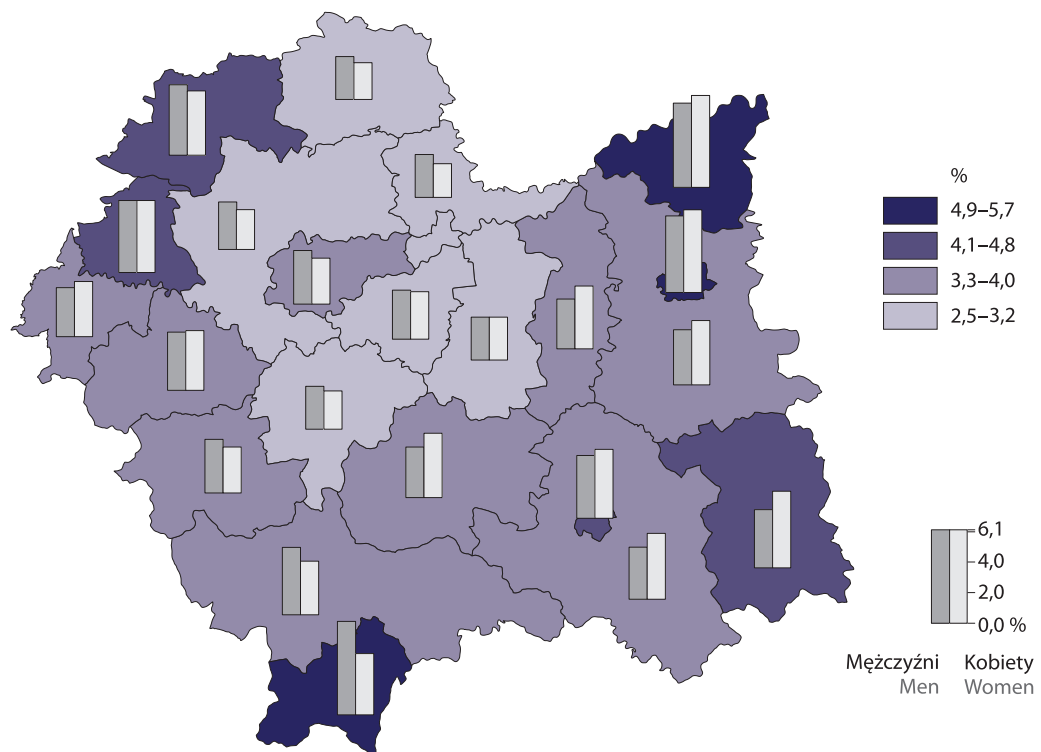
Table 8. Unemployment rate by sex, place of residence and age groups

Wyszczególnienie Specification	Rok Year	Ogółem Total	Wiek (w latach) Age (in years)					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 i więcej and more
			w % in %					
Ogółem Total	2011	10,3	25,0	10,4	7,7	8,4	6,7	0,8
	2021	3,6	6,5	3,9	3,3	3,2	3,2	0,1
Mężczyźni Men	2011	9,8	23,2	9,4	7,1	8,1	7,5	1,0
	2021	3,6	6,2	3,7	3,1	3,4	4,1	0,1
Kobiety Women	2011	10,9	27,5	11,5	8,4	8,7	5,5	0,7
	2021	3,5	6,8	4,2	3,5	3,0	2,1	–
Miasta Urban areas	2011	11,1	27,8	10,7	8,6	10,1	8,2	2,0
	2021	3,9	6,6	4,0	3,8	3,9	3,6	0,1
Wieś Rural areas	2011	9,5	23,3	10,0	6,9	6,8	4,9	0,1
	2021	3,3	6,4	3,9	2,8	2,7	2,9	0,1

Biorąc pod uwagę dziesięcioletnie grupy wieku, najwyższą stopę bezrobocia, wynoszącą 6,5%, odnotowano wśród bezrobotnych w wieku 15–24 lat. W omawianej grupie stopa bezrobocia dla kobiet była o 0,6 p. proc. wyższa niż dla mężczyzn i wyniosła 6,8%. W miastach omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie 6,6%, tj. o 0,2 p. proc. wyższym niż na wsi.

W podziale na płeć, wśród osób bezrobotnych w wieku 25–64 lata najwyższy poziom stopy bezrobocia odnotowano wśród kobiet w wieku 25–34 lata – 4,2%, a w podziale na miejsce zamieszkania wśród mieszkańców miast w tym samym przedziale wiekowym – 4,0%.

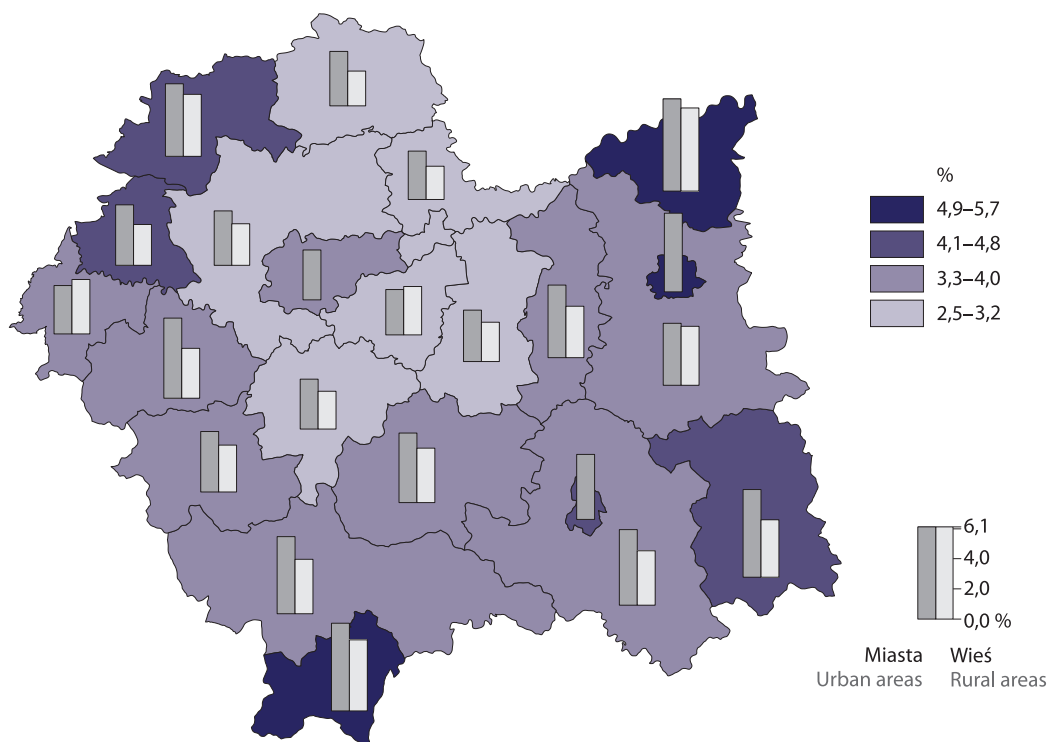
Mapa 5. Stopa bezrobocia według płci 2021 r.
Map 5. Unemployment rate by sex in 2021

Między poszczególnymi powiatami występowało zróżnicowanie natężenia zjawiska bezrobocia. Rozpiętość pomiędzy najwyższą stopą bezrobocia odnotowaną w powiecie dąbrowskim (5,7%) a najniższą, charakteryzującą powiat proszowicki (2,5%) wyniosła 3,2 p. proc. Natężenie bezrobocia wyższe niż średnie w województwie wystąpiło w 12 powiatach.

Najwyższą stopę bezrobocia dla kobiet (6,0%, tj. o 2,5 p. proc. wyższą od średniej dla ogółu kobiet w województwie) stwierdzono w powiecie dąbrowskim. Dla mężczyzn najwyższy wskaźnik (6,1%) wystąpił w powiecie tatrzańskim i był o 2,5 p. proc. wyższy od przeciętnego w województwie. W 10 powiatach stopa bezrobocia wśród kobiet była wyższa niż wśród mężczyzn. Największa różnica wynosząca 1,2 p. proc. wystąpiła w powiecie gorlickim. Odwrotna sytuacja wystąpiła w 10 powiatach, wśród których wyróżniał się powiat tatrzański, w którym różnica w poziomie stopy bezrobocia wyniosła 2,1 p. proc. W powiatach chrzanowskim i bocheńskim stopa bezrobocia była równa dla kobiet i mężczyzn i wyniosła odpowiednio 4,7% i 2,8%.

Mapa 6. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania w 2021 r.
Map 6. Unemployment rate by place of residence in 2021

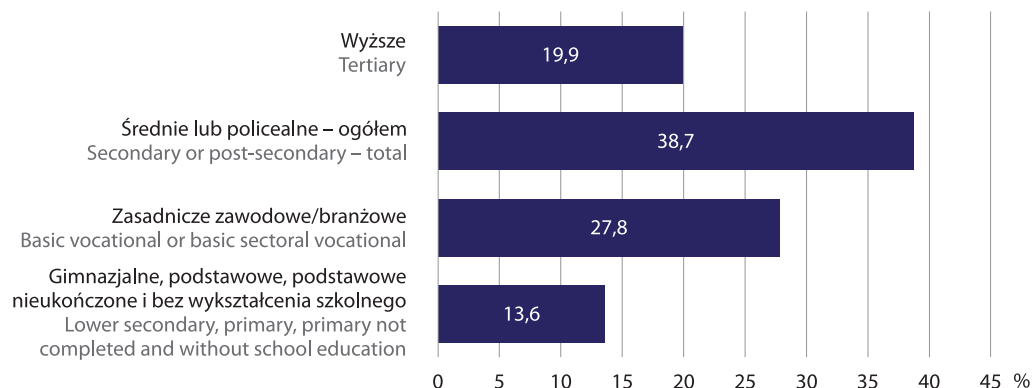
W województwie małopolskim, wśród miast na prawach powiatu, jedynie w Krakowie stopa bezrobocia była niższa niż średnia dla województwa i wyniosła 3,3%. W dwóch pozostałych miastach, tj. w Tarnowie i Nowym Sączu była wyższa niż średnia w województwie i wyniosła odpowiednio 5,2% i 4,3%. W pozostałych 19 powiatach poziom stopy bezrobocia w miastach wahał się od 3,0% w powiecie wielickim do 6,1% w powiecie dąbrowskim.

Różnica poziomu stopy bezrobocia na terenach wiejskich w poszczególnych powiatach wyniosła 3,2 p. proc. Najniższe natężenie stopy bezrobocia odnotowano na terenach wiejskich powiatu miechowskiego i proszowickiego (po 2,3%), a najwyższe w powiecie dąbrowskim (5,5%).

3.4. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

3.4. Structure of unemployed persons by place of residence, sex and level of education

Wykres 17 Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia w 2021 r.
Chart 17. Structure of unemployed persons by level of education in 2021

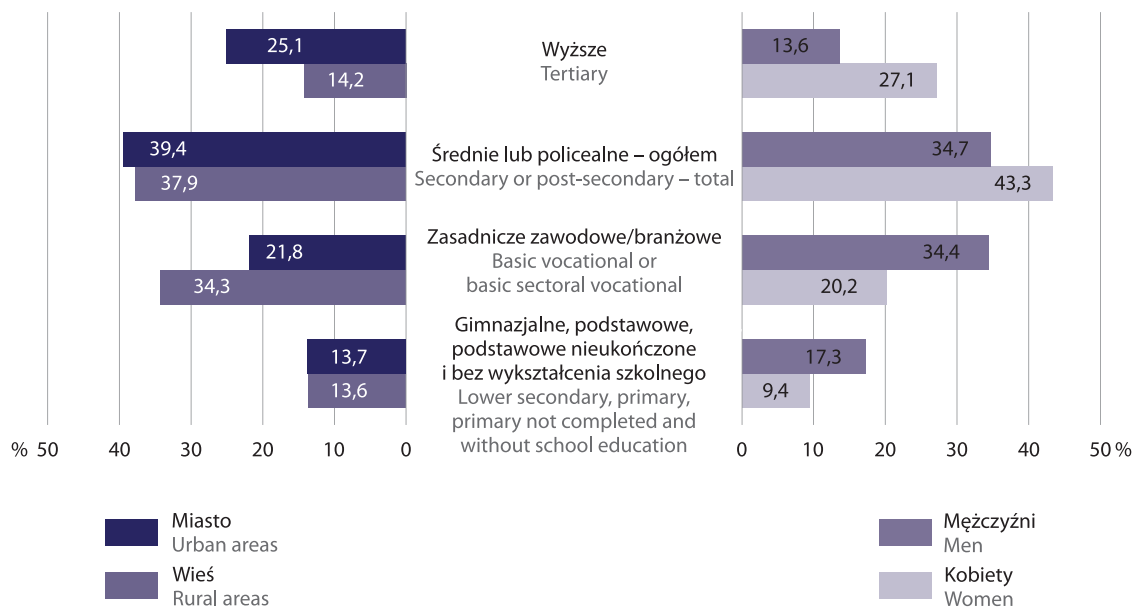

W 2021 r. w strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia wyraźnie zaznaczył się udział osób z wykształceniem średnim lub policealnym – 38,7% (tj. 23,0 tys. osób) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym – 27,8% (tj. 16,6 tys.).

Niski udział bezrobotnych wystąpił wśród osób z wykształceniem wyższym – 19,9% (tj. 11,9 tys.).

Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym lub bez wykształcenia szkolnego wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 13,6% (tj. 8,1 tys.).

Wykres 18. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Chart 18. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021

Bezrobotne kobiety legitymujące się wykształceniem średnim lub policealnym stanowiły 43,3% ogółu bezrobotnych kobiet, a ich udział był wyższy o 8,6 p. proc. niż wśród mężczyzn z tym samym poziomem wykształcenia.

Omawiany poziom wykształcenia posiadało 39,4% bezrobotnych mieszkańców miast, tj. o 1,5 p. proc. więcej niż mieszkańców wsi.

Wykształcenie wyższe posiadało 27,1% bezrobotnych kobiet (o 13,5 p. proc. więcej niż bezrobotnych mężczyzn), co potwierdziło, że przeciętnie były one lepiej wykształcone.

W miastach udział osób z wykształceniem wyższym wyniósł 25,1% i był o 10,9 p. proc. wyższy niż wśród mieszkańców wsi.

W grupie bezrobotnych mężczyzn 34,4% stanowili mężczyźni posiadający wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe. Wśród ogółu bezrobotnych kobiet 20,2% stanowiły kobiety z omawianym poziomem wykształcenia. Ich udział był o 14,2 p. proc. niższy niż wśród mężczyzn.

Bezrobotni mieszkańcy miast z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym stanowili 21,8% ogółu bezrobotnych w miastach, a odsetek mieszkańców wsi z takim wykształceniem był o 12,5 p. proc. wyższy.

Udział bezrobotnych mężczyzn z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym lub bez wykształcenia był wyższy niż wśród kobiet o 7,9 p. proc. i wyniósł 17,3%.

Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania w omawianej grupie była bardzo podobna, a różnica między mieszkańcami miast i wsi wyniosła jedynie 0,1 p. proc.

Tablica 9. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Table 9. Unemployment rate by level of education, sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification	Wykształcenie Level of education			
	Wyższe Tertiary	Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or ba- sic sectoral vocational	Gimnazjalne, podsta- wowe, podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education
Ogółem Total	2,0	3,9	4,5	9,3
Mężczyźni Men	1,8	3,5	4,4	9,6
Kobiety Women	2,1	4,4	4,8	8,8
Miasta Urban areas	2,0	4,5	6,1	14,7
Wieś Rural areas	1,9	3,4	3,8	6,7

Natężenie bezrobocia w znaczącym stopniu zależne było od poziomu wykształcenia. Najniższy poziom stopy bezrobocia odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym – 2,0%. Wskaźnik ten był o 7,3 p. proc. niższy od poziomu stopy bezrobocia obliczonego dla osób najslabiej wykształconych, którzy charakteryzowali się najwyższym poziomem bezrobocia.

Biorąc pod uwagę płeć osób bezrobotnych zaobserwowano, że wyższą stopą bezrobocia charakteryzowały się kobiety z wykształceniem co najmniej zasadniczym zawodowym/branżowym. Niższy poziom stopy bezrobocia dla kobiet odnotowano jedynie w grupie z najniższym poziomem wykształcenia, dla których był on o 0,8 p. proc. niższy niż wśród najstabilniej wykształconych mężczyzn.

Analiza ze względu na miejsce zamieszkania wykazała, że stopa bezrobocia w miastach była wyższa niż na wsi wśród bezrobotnych na wszystkich poziomach wykształcenia.

3.5. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia i okresu poszukiwania pracy

3.5. Unemployed persons by place of residence, sex, level of education and the time of job seeking

Tablica 10. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Table 10. Unemployed persons by the time of job seeking, by sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Według okresu poszukiwania pracy By the time of job seeking						
			do 1 mie- siąca month and less	2-3	4-6	7-12	13-24	powyżej 24 miesiące more than 24 months	nieustalony unknown
Ogółem Total	a	59,7	2,2	5,7	9,5	10,4	13,5	15,2	3,2
	b	100,0	3,6	9,5	16,0	17,4	22,6	25,6	5,3
Mężczyźni Men	a	32,0	1,3	3,2	5,2	5,4	7,3	8,4	1,2
	b	100,0	3,9	10,0	16,2	17,0	22,8	26,4	3,7
Kobiety Women	a	27,7	0,9	2,5	4,3	4,9	6,2	6,8	2,0
	b	100,0	3,3	9,0	15,7	17,8	22,4	24,6	7,2
Miasta Urban areas	a	31,0	1,2	2,9	4,6	5,2	6,5	8,7	1,8
	b	100,0	4,0	9,5	14,9	16,9	20,9	28,0	5,8
Wieś Rural areas	a	28,6	0,9	2,7	4,9	5,1	7,0	6,6	1,4
	b	100,0	3,2	9,5	17,2	17,9	24,5	22,9	4,8

Dla pogłębionej oceny skali bezrobocia istotne są również informacje o długości okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne.

Wyniki NSP 2021 potwierdziły, iż niezależnie od płci i miejsca zamieszkania wydłużył się czas poszukiwania pracy.

Prawie połowa omawianej populacji to osoby bezrobotne długotrwale, które poszukiwały pracy dłużej niż rok. Stanowiły one 48,2% ogółu osób bezrobotnych (tj. 28,8 tys.). Odsetek długotrwale bezrobotnych w 2021 r. był wyższy w populacji mężczyzn niż kobiet i wyniósł odpowiednio 49,2% i 47,0%. Miejsce zamieszkania osób bezrobotnych miało niewielki wpływ na długość okresu poszukiwania pracy. Odsetek długotrwale bezrobotnych mieszkańców miast wyniósł 48,9%, a mieszkańców wsi – 47,4%.

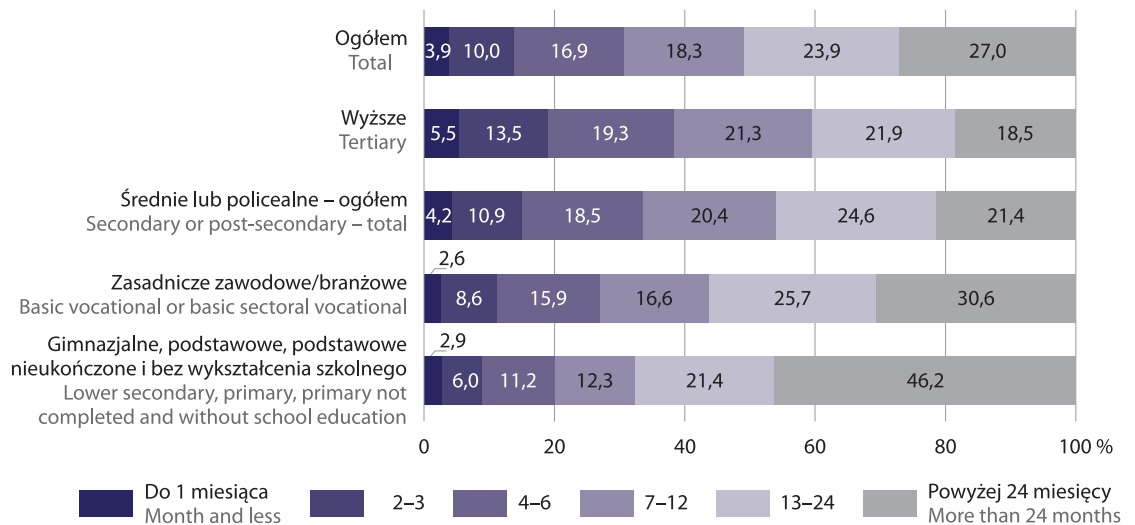
Wykres 19. Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy^a i grup wieku w 2021 r.
 Chart 19. Structure of the unemployed persons by the time of job seeking^a and age groups in 2021

^a Nie uwzględniono osób bezrobotnych, dla których nie ustalono okresu poszukiwania pracy.
^a Unemployed persons for whom no job seeking period has been established are not included.

Istotny wpływ na długość okresu poszukiwania pracy miał wiek osób bezrobotnych. Im starsi byli bezrobotni, tym większy był wśród nich udział osób poszukujących pracy dłużej niż 12 miesięcy. Wśród bezrobotnych w wieku 15-24 lata można było wyróżnić 31,3% osób dotkniętych bezrobociem długotrwałym, a wśród bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej już o 35,3 p. proc. więcej.

Wykres 20. Struktura bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy^a i poziomu wykształcenia w 2021 r.
 Chart 20. Structure of the unemployed persons by the time of job seeking^a and level of education in 2021

^a Nie uwzględniono osób bezrobotnych, dla których nie ustalono okresu poszukiwania pracy.
^a Unemployed persons for whom no job seeking period has been established are not included.

Nie bez znaczenia dla długości okresu poszukiwania pracy pozostawał również poziom wykształcenia osób bezrobotnych. Zjawisko długotrwałego bezrobocia w mniejszym stopniu dotyczyło osób z wykształceniem wyższym i średnim lub policealnym. W przypadku tych grup udział osób poszukujących pracy dłużej niż rok wyniósł odpowiednio 40,4% i 46,0%, podczas gdy najwyższy odsetek dotyczył bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego i wyniósł 67,6%.

Rozdział 4

Chapter 4

Bierni zawodowo

Economically inactive persons

W rozdziale przedstawiona została analiza ludności biernej zawodowo według płci, wieku, miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia i przyczyn bierności zawodowej w 2021 r.

Dla rozwoju gospodarczego niezwykle ważna jest aktywizacja osób biernych zawodowo w celu przywrócenia ich rynkowi pracy. Dlatego obserwacja populacji biernych zawodowo, niezależnie od przyczyn bierności, jest stałym elementem badań statystycznych, w tym największego badania jakim jest spis powszechny.

4.1. Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

4.1. Economically inactive persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2021 liczba osób biernych zawodowo w województwie małopolskim wyniosła 1053,5 tys. Stanowili oni 8,5% ogółu biernych zawodowo w kraju.

W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 103,3 tys., tj. o 8,9% (w kraju spadek o 1575,6 tys., tj. o 11,3%).

Tablica 11. Bierni zawodowo według płci i miejsca zamieszkania
Table 11. Economically inactive persons by sex and place of residence

Rok Year	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
w tysiącach in thousands					
2011	1156,8	461,3	695,5	599,9	556,9
2021	1053,5	419,0	634,5	519,2	534,3
2011=100					
2021	91,1	90,8	91,2	86,6	95,9

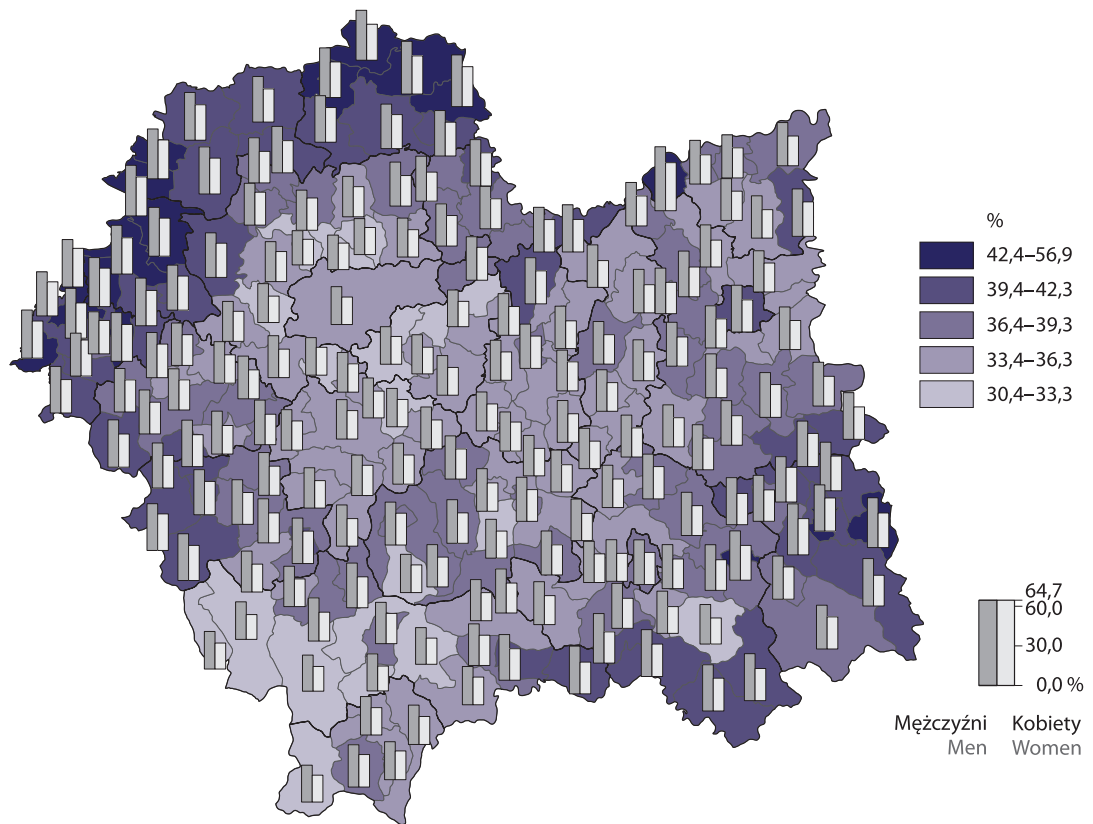
Zjawisko bierności zawodowej dotyczyło częściej kobiet niż mężczyzn. Odsetek biernych zawodowo kobiet wyniósł 60,2%, podczas gdy wśród mężczyzn analogiczny współczynnik ukształtował się na poziomie 39,8%. Na 100 osób, dla których ustalono status aktywności ekonomicznej na rynku pracy przypadało odpowiednio 15 mężczyzn i 23 kobiety bierne zawodowo.

Wśród osób biernych zawodowo 50,7% stanowili mieszkańcy wsi, a 49,3% – mieszkańcy miast.

W okresie międzyspisywym liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet odpowiednio o 42,3 tys., tj. o 9,2% i o 61,0 tys., tj. o 8,8%.

W miastach spadek liczby biernych zawodowo był większy (o 80,7 tys., tj. o 13,4%) niż na wsi (o 22,6 tys., tj. o 4,1%).

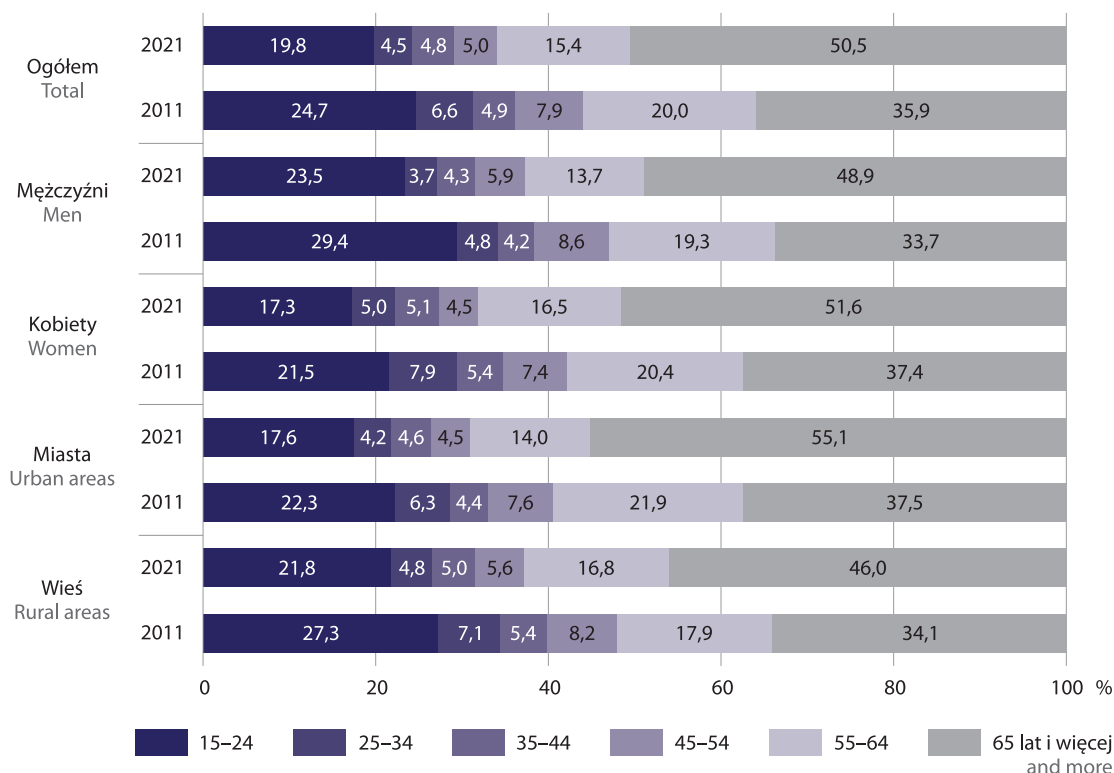
Mapa 7. Odsetek biernych zawodowo według płci w 2021 r.
 Map 7. Percentage of economically inactive persons by sex in 2021

Udział osób biernych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (dla której określono status na rynku pracy) kształtował się w granicach od 30,4% w gminie Wielka Wieś (powiat krakowski) do 56,9% w gminie Gręboszów (powiat dąbrowski). Odsetek wyższy od przeciętnego w województwie (36,7%), odnotowano w 101 gminach. We wszystkich gminach udział biernych zawodowo w populacji kobiet był wyższy niż wśród mężczyzn. Największa różnica (18,5 p. proc.) wystąpiła w gminie Rytro (powiat nowosądecki), natomiast najmniejsza (6,9 p. proc.) – w gminie Osiek (powiat oświęcimski), przy średniej w województwie ogółem wynoszącej 12,0 p. proc.

Wykres 21. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku

Chart 21. Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by sex, place of residence and age groups

W województwie małopolskim analiza struktury biernych zawodowo według grup wieku pokazała, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 65 lat i więcej. Warto zaznaczyć, że jedynie w tej grupie wieku, w porównaniu z danymi ze spisu z 2011 r., zauważalnie wzrósł udział populacji osób biernych zawodowo (o 14,6 p. proc.).

W województwie w latach 2011–2021 udział w strukturze osób biernych zawodowo, w wieku co najmniej 65 lat, znacząco wzrósł zarówno wśród mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 15,2 p. proc. i 14,2 p. proc.), jak i w miastach i na wsi (odpowiednio o 17,6 p. proc. i 11,9 p. proc.), co wiąże się ze starzeniem ludności województwa oraz z redukcją liczby i odsetka biernych zawodowo w młodszych grupach wieku.

W 2021 r. w grupach wieku 15–24 lata i 45–54 lata odsetek biernych zawodowo był większy wśród mężczyzn niż wśród kobiet (odpowiednio o 6,2 p. proc. i o 1,4 p. proc.). W pozostałych przedziałach wiekowych przeważały bierni zawodowo kobiety (od 0,8 p. proc. w grupie 35–44 lata do 2,8 p. proc. w wieku 55–64 lata).

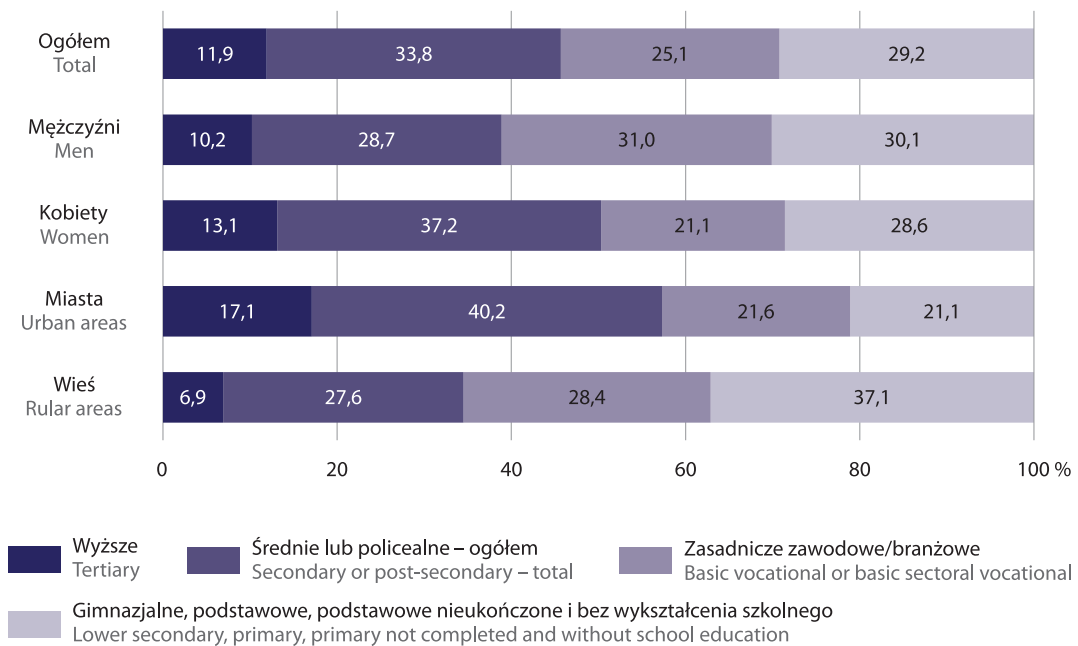
Inaczej prezentowały się wyniki spisu w zakresie występowania bierności według miejsca zamieszkania. W większości przedziałów wiekowych odsetek biernych zawodowo był większy wśród mieszkańców wsi niż miast. Najmniejsza różnica wystąpiła w przedziale 35–44 lata (o 0,4 p. proc.), a największa w grupie 15–24 lata (o 4,2 p. proc.). Odwrotna zależność wystąpiła w grupie wieku 65 lat i więcej, wśród których przeważali bierni zawodowo mieszkańcy miast nad mieszkańcami wsi (o 9,1 p. proc.).

4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia

4.2. Economically inactive persons by level of education

Wykres 22. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według płci, miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 22. Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by sex, place of residence and level of education in 2021

W województwie małopolskim, w zbiorowości osób biernych zawodowo najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (352,3 tys., tj. 33,8%). Najmniej osób posiadało wykształcenie wyższe (124,6 tys., tj. 11,9%). Ponad połowa populacji biernych zawodowo (566,2 tys., tj. 54,3%) charakteryzowała się niskim poziomem wykształcenia, najwyżej zasadniczym zawodowym/branżowym.

Bierne zawodowo kobiety legitymowały się wyższym poziomem wykształcenia niż bierni zawodowo mężczyźni. Udział biernych zawodowo kobiet z wykształceniem co najmniej średnim wyniósł 50,3% (315,8 tys.), a analogiczny odsetek mężczyzn stanowił 38,9% (161,1 tys.) ogółu omawianych grup.

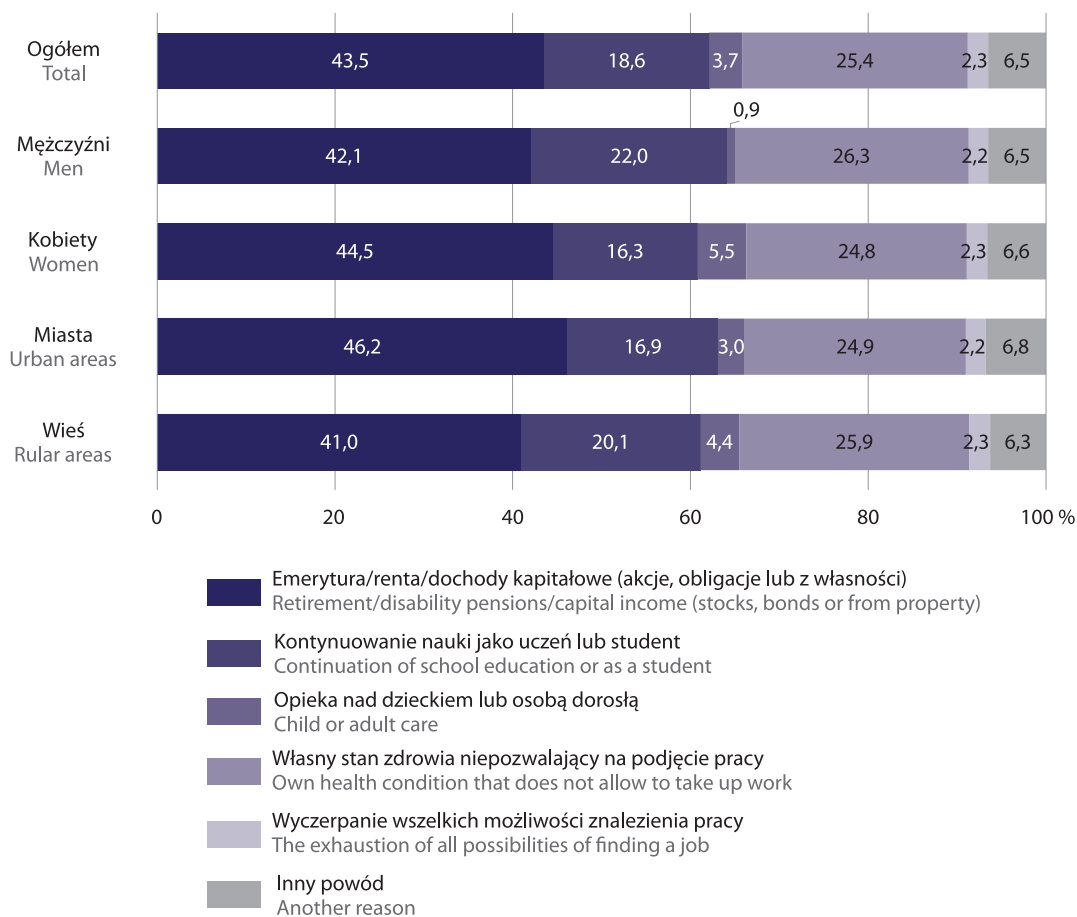
Bierni zawodowo mieszkańcy miast byli lepiej wykształceni niż bierni zawodowo mieszkańcy obszarów wiejskich. Wykształcenie co najmniej średnie posiadało 57,3% (294,1 tys.) biernych zawodowo mieszkańców miast i 34,5% (182,8 tys.) mieszkańców wsi.

4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej

4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity

Wykres 23. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według płci, miejsca zamieszkania i przyczyn bierności zawodowej^a w 2021 r.

Chart 23. Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by sex, place of residence and reasons for inactivity^a in 2021

^a Nie uwzględniono osób, dla których nie ustalono przyczyn bierności zawodowej.
^a Those for whom the reasons for inactivity have not been established are not included.

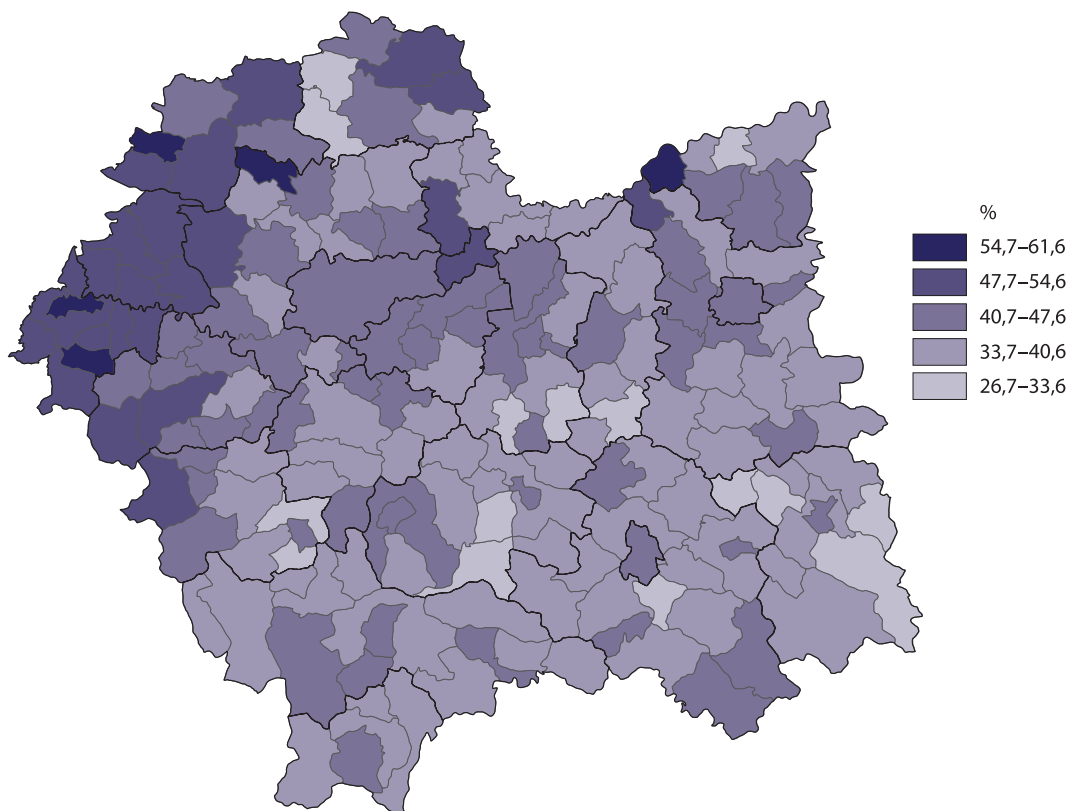
Niezwykle ważnym elementem opisu populacji osób biernych zawodowo są przyczyny bierności zawodowej. W województwie małopolskim wyniki spisu 2021 wykazały, że najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności). Tę przyczynę zadeklarowało 458,5 tys. osób, co stanowiło 43,5% ogółu biernych zawodowo. Najmniej biernych zawodowo (24,2 tys. osób, tj. 2,3%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy. Niewiele większa grupa osób wskazała jako główną przyczynę bierności opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą (38,7 tys., tj. 3,7%). Własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy oraz kontynuowanie nauki jako uczeń lub student wskazało, jako główną przyczynę bierności, odpowiednio 267,7 tys. osób, tj. 25,4% i 195,7 tys. osób, tj. 18,6%.

Struktura poszczególnych przyczyn bierności była podobna w podziale na płeć, jak i miejsce zamieszkania. Zarówno mężczyźni i kobiety, jak i mieszkańcy miast i wsi jako główną przyczynę bierności zawodowej wskazali korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych.

Średnio dziewięć kobiet na jednego mężczyznę jako główną przyczynę bierności zawodowej deklarowało opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą. Znaczącą różnicę w grupie biernych zawodowo kobiet i mężczyzn zaobserwowano także wśród kontynuujących naukę (o 5,7 p. proc. więcej biernych mężczyzn niż kobiet). Największa różnica między mieszkańcami miast i wsi odnotowana została w grupie biernych zawodowo, dla których główną przyczyną bierności była emerytura, renta lub dochody kapitałowe (o 5,2 p. proc. więcej wśród mieszkańców miast niż wsi). Jednocześnie najmniejsza różnica wystąpiła wśród biernych zawodowo, którzy jako główną przyczynę bierności zadeklarowali wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy (o 0,1 p. proc. więcej wśród mieszkańców wsi niż miast).

Mapa 8. Bierni zawodowo z powodu emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) w 2021 r.

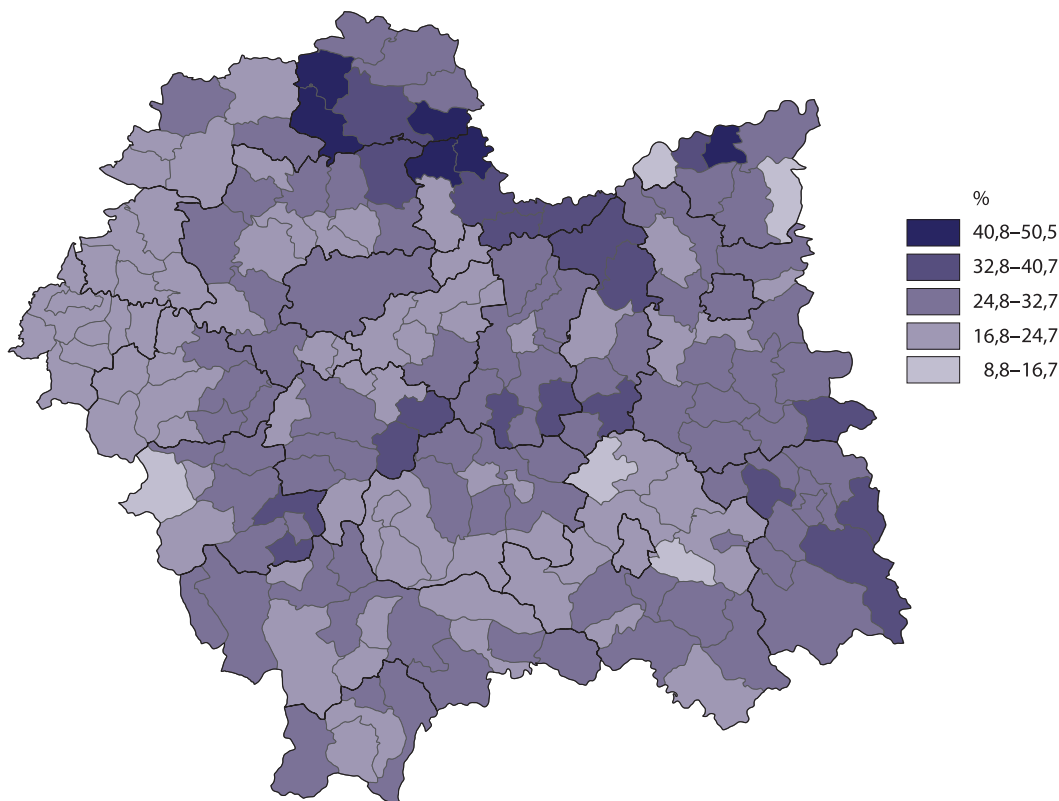
Map 8. Economically inactive population due to retirement, disability pensions, capital income (stocks, bonds or from property) in 2021

Bierni zawodowo mieszkańcy województwa małopolskiego jako główne przyczyny bierności zawodowej wskazali emeryturę, rentę lub dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności), własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy oraz kontynuowanie nauki jako uczeń lub student.

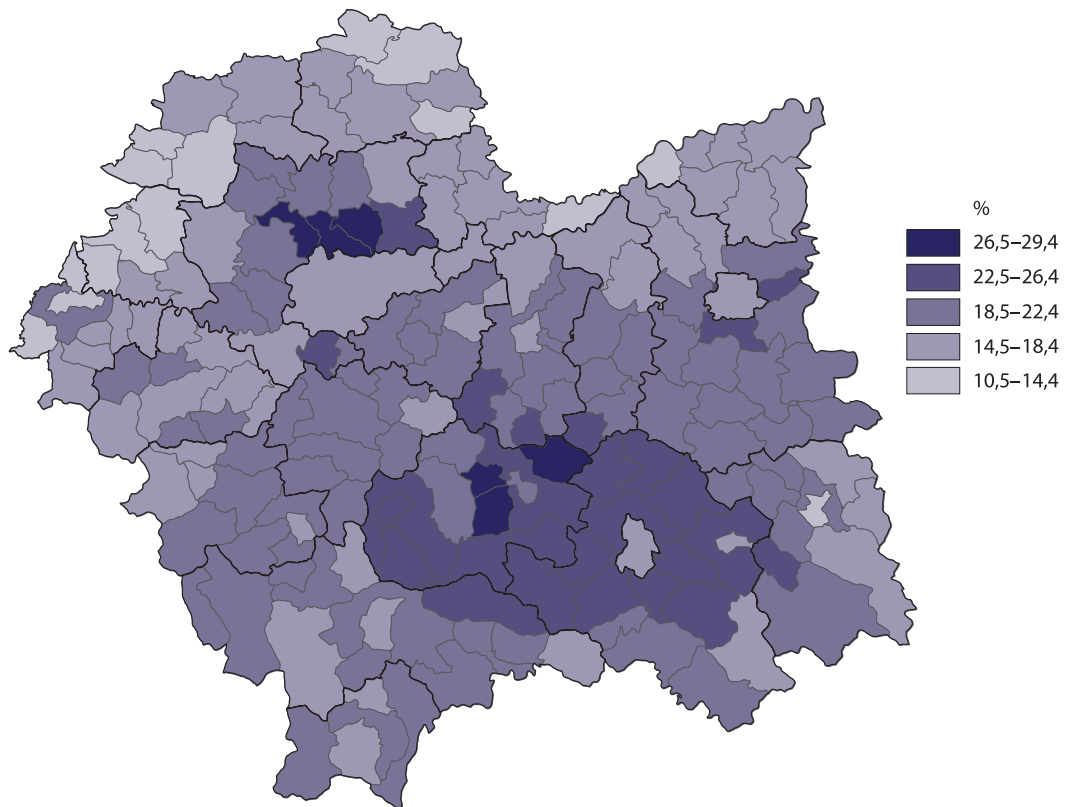
W przekroju terytorialnym przejście na emeryturę było najczęstszą przyczyną bierności zawodowej w gminie Gręboszów (powiat dąbrowski) – 61,6% ogólnej liczby biernych zawodowo, a najmniejszy udział tej przyczyny bierności zawodowej wystąpił w gminie Charsznica (powiat miechowski) – 26,7%. W 57 gminach udział omawianej przyczyny przekroczył średnią dla województwa (43,5%).

Mapa 9. Bierni zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy w 2021 r.
Map 9. Economically inactive population due to own health condition that does not allow to take up work in 2021

Własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy podano jako przyczynę bierności najczęściej w gminie Charsznica (powiat miechowski) – 50,5%, a najrzadziej w gminie Gręboszów (powiat dąbrowski) – 8,8%. W 92 gminach udział omawianej przyczyny przekroczył średnią dla województwa (25,4%).

Mapa 10. Bierni zawodowo z powodu kontynuowania nauki jako uczeń lub student w 2021 r.
 Map 10. Economically inactive population due to continuation of school education or as a student in 2021

Bierność zawodowa z powodu kontynuowania nauki zawierała się w przedziale od 10,5% w gminie Gręboszów (powiat dąbrowski) do 29,4% w gminie Słupnice (powiat limanowski). W 102 gminach udział omawianej przyczyny był wyższy niż średnia dla województwa (18,6%).

Uwagi metodologiczne

1. Zakres i procedura badań

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony został w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, dokonano w przedziale czasu nazywanym okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Badanie to było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań

2021 przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi dotyczące osób, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nieobecnych dokonywały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkałe. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Spis został zrealizowany metodą mieszaną tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy. Zostało to wykonane przy wykorzystaniu następujących metod i w następujących terminach:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – samospis internetowy, polegał na wypełnianiu przez badanych elektronicznego formularza i realizowany był od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **„Spis na żądanie”** – wywiad telefoniczny na żądanie respondenta realizowany był za pośrednictwem infolinii spisowej od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych, podczas którego odpowiedzi na poszczególne pytania były odnotowywane przez nich w systemie komputerowym na formularzu. Ta część badania odbywała się od 4 maja do 30 września 2021 r.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych. Był to wywiad terenowy, rachmistrzowie rejestrowali odpowiedzi respondenta w systemie zainstalowanym na urządzeniu mobilnym. Badanie w tej formie przeprowadzane było od dnia 21 czerwca do 30 września 2021 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

2. Podstawowe pojęcia i definicje

Badania aktywności ekonomicznej ludności są ważnym źródłem informacji dla rządów, ekonomistów, badaczy, podmiotów gospodarczych, jak również instytucji publicznych i samorządowcach realizowanych w celu poznania dynamiki różnych zjawisk związanych z rynkiem pracy. Odnoszą się do wszelkich działań podejmowanych przez osoby fizyczne w celu poszukiwania pracy, zatrudnienia w sektorze formalnym i nieformalnym, osiągania dochodów z innych źródeł, samozatrudnienia czy bezrobocia. Badania aktywności ekonomicznej pozwalają na analizę kluczowych wskaźników związanych z rynkiem pracy, takich jak: wskaźnik aktywności zawodowej, zatrudnienia, czy stopa bezrobocia. Zrozumienie tych zjawisk i zachodzących procesów wymaga posługiwania się takim samym aparatem pojęciowym. Dlatego też w tej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze definicje i pojęcia. Wprowadzenie ich ma zapewnić jasność i spójność przekazu oraz jednoznaczną interpretację zawartych informacji i dokonanych analiz. Umożliwi efektywną komunikację i identyczne rozumienie zakresu i granic badanych zjawisk, co ułatwi porównanie wyników i pozwoli na uniknięcie nieporozumień lub odmiennych interpretacji w zależności od kontekstu czy czasu. Z tego względu, poniżej przedstawiono definicje pojęć, które będą odnosiły się do prezentowanych zmiennych i analiz:

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek – jest to liczba lat ukończonych. Wyznaczany jest poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku). W badaniach aktywności ekonomicznej populację stanowiły osoby, które miały 15 lat i więcej.

Ekonomiczne grupy wieku – jest to umowna klasyfikacja badanych według kryterium zdolności do pracy. Wyróżnia się trzy grupy osób: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym (mobilnym oraz niemobilnym) i w wieku poprodukcyjnym.

- **Wiek przedprodukcyjny** – jest to wiek, w którym ludność nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, a tym samym nie osiągnęła jeszcze całkowitej zdolności do pracy i jako pracownik podlega szczególnej ochronie prawnej. W przypadku badań aktywności ekonomicznej do tej grupy klasyfikowane są osoby, które ukończyły 15 lat, ale nie przekroczyły 18 lat.
- **Wiek produkcyjny** – dolny próg tego przedziału wieku rozpoczyna się w momencie nabycia pełnej zdolności do pracy. Dla kobiet i mężczyzn jest to ukończenie 18 lat. Natomiast górny próg jest uzależniony od płci. Dla mężczyzn jest to wiek poniżej 65 lat, a dla kobiet poniżej 60 lat. W ramach tego przedziału wyróżnia się jeszcze dwie podklasy wiekowe i są to:
 - a) **wiek mobilny** (osoby, które ukończyły 18 lat, ale nie ukończyły 45 lat. Wiek ten jest taki sam zarówno dla mężczyzn jak i kobiet),
 - b) **wiek niemobilny** (mężczyźni, którzy ukończyli 45 lat i nie ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 45 lat, ale nie ukończyły 60 lat).
- **Wiek poprodukcyjny** – dolny próg trzeciej grupy jest tożsamy z podstawowym wiekiem uprawniającym w Polsce do przechodzenia na emeryturę. Dlatego też w tym przedziale wiekowym będą sklasyfikowani mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 60 lat. Nieistotny jest przy tym stan faktyczny wykonywania pracy zarobkowej czy też nie.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwa (dyplomu) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

W dalszej części publikacji dane dotyczące wykształcenia ludności będą dotyczyły osób w wieku 15 lat i więcej i prezentowane będą w następujących klasach:

- **Wykształcenie wyższe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły są studia wyższe co najmniej z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym, lub uzyskały dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.
- **Średnie** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem. Odnosi się to również do osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej). W tej grupie znajdują się też osoby, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz te, które ukończyły studium nauczycielskie.
- **Zasadnicze zawodowe/branżowe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia.
- **Gimnazjalne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia gimnazjum lub świadectwa ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- **Podstawowe ukończone** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.
- **Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego** – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat i więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,
- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania, aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opieka na dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia poniższe kategorie pracujących:

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę;
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą);
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściciele, współwłaściciele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie;
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną);
- agenci we wszystkich systemach agencji;
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego) jak i **osoby niezatrudniające pracowników**.

Pracujący w innym charakterze – to osoby, które są członkami spółdzielni produkcyjnych (również rolniczych) lub pracują na innych zasadach i nie klasyfikują się do grupy pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz nie są praktykantami ani stażystami; do tej grupy należą również pomagający członkowie rodzin. Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia zostały obliczone bez uwzględnienia osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

W analizie aktywności ekonomicznej ludności województwa małopolskiego nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy. Oznacza to, że do analizy włączone zostały tylko osoby, co do których uzyskano jednoznaczną informację dotyczącą posiadania przez nie jednego ze statusów na rynku pracy, tj.: pracujący, bezrobotny lub bierny zawodowo. Te trzy grupy zostały w publikacji przeanalizowane w ramach aktywności ekonomicznej ludności.

Wszystkie tablice, mapy i wykresy zamieszczone w publikacji są opracowaniem własnym. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

W analizie aktywności ekonomicznej ludności według poziomu wykształcenia, nie uwzględniono osób dla który poziom wykształcenia nie został ustalony.

Methodological notes

1. Scope and survey procedure

The National Population and Housing Census was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

In accordance with the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organization, in the section regarding economic activity, the fact of doing, having, or looking for a job, was determined, or in other words current activity was measured, in an interval called the reference period. This period refers to the week ending on the reference day of the survey (i.e. the period from 25 to 31 March 2021).

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily staying in the territory of Poland, excluding the heads and foreign personnel of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, members of their families and other recipients of privileges and immunities under the law, international agreements or generally recognized international customs. According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The census was carried out using a mixed method, i.e., using data collected from respondents and data from administrative sources. Initially, the information collected in the census was taken from available administrative sources and used to prepare and update the list of personal and address data, as well as a direct source of census data. Next, the data covered by the scope of information of the 2021 census was collected from the entire population to be surveyed through an electronic census form. This was conducted with the use of the following methods and the following definitions:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – a self-administered online survey, based on respondents filling out an electronic form and was conducted from April 1 to September 30, 2021.
- **„Census on demand“** – a telephone interview at the respondent’s request was conducted via a census hotline from April 1 to September 30, 2021.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – a telephone interview conducted by census takers, during which answers to individual questions were recorded by them in a computer system in a form. This part of the survey took place from May 4 to September 30, 2021.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – a face-to-face interview conducted by census takers. It was a field interview, with the census takers recording the respondent’s answers in a system installed on a mobile device. The survey in this form was conducted from June 21 of this year until September 30, 2021, in compliance with the sanitary regime and the rules of implementation of the census by direct interview method resulting from pandemic restrictions.

2. Basic concepts and definitions

Surveys of the economic activity of the population are a significant source of information for governments, economists, researchers, business entities, along with public institutions and local governments. They are carried out in order to understand the dynamics of various phenomena concerning the labour market. They refer to the activities undertaken by individuals to seek work, employment in the formal and informal sectors, income from other sources, self-employment or unemployment. Economic activity surveys make it possible to analyse key indicators related to the labour market, such as the activity rate, employment rate, or unemployment rate. Understanding these phenomena and the occurring processes requires using identical terminology. Therefore, this section of the paper will present the most important definitions and concepts. The introduction of these is intended to ensure clarity and consistency of the message as well as unambiguous interpretation of the information contained, and analyses made. It will enable effective communication and analogous understanding of the scope and boundaries of the phenomena studied, which will aid the comparison of results and avoid misunderstandings or divergent interpretations depending on the context or time. Therefore, the following definitions of terms will apply to the variables and analyses presented:

Population category by national definition. This category includes permanent residents of Poland, including persons who are temporarily abroad (regardless of the period of their stay), but have maintained permanent residence in Poland; immigrants temporarily staying in Poland are not included.

Age – the number of years. It is determined by comparing the full date of birth with the date of the census (the so-called critical date, i.e. March 31, 2021). In the economic activity survey, the population consisted of persons who were 15 years and more.

Economic age groups – this is a conventional classification of respondents according to the criterion of ability to work. There are three groups of persons: pre-working age, working age (mobile and immobile) and post-working age.

- **Pre-working age** – the age in which the population does not have full legal capacity, and thus has not yet reached full work ability and is subject to special legal protection as a worker. In the case of economic activity surveys, this classification includes persons who have reached the age of 15 but are under 18.
- **Working age** – the lower threshold of this age bracket begins when one acquires full work ability. For men and women, that is reaching 18 years of age. In contrast, the upper threshold is dependent on sex. For men the age is under 65, and for women under 60. Within this range, there are two more age subclasses as follows:
 - a) **mobile working age** (persons who are 18 years of age or older but under 45 years of age. This age is the same for both men and women),
 - b) **immobile working age** (men who are over 45 years old and under 65 and women who are over 45 years old but under 60).
- **Post-working age** – the lower threshold of the third group is corresponding with the standard retirement age in Poland. Therefore, men who are 65 years of age or older and women who are 60 or older will be classified in this age bracket. Whether or not they are actually employed is irrelevant.

Education this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad.

In the remainder of the publication, data on the education of the population will refer to persons aged 15 and more, and will be presented in the following classes:

- **Tertiary education** – refers to persons whose highest completed level of education is higher education with at least a bachelor's, engineer's or equivalent degree, or have received a diploma from a teachers' college, teachers' college of foreign languages (except those organized as part of a post-secondary school) and colleges of social service workers.
- **Secondary** – refers to persons whose highest level of education is the obtaining of a certificate of completion of a general high school, specialized high school, supplementary high school, or completed middle school before 1932. This also applies to those who received a certificate of completion of a secondary vocational school (technical school, supplementary technical school, vocational high school, technical high school, secondary art school which implements a secondary school curriculum). This group also includes those who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional on having a secondary school certificate, and those who have completed a teacher training college.
- **Basic vocational or basic sectoral vocational** – refers to persons whose highest level of education they have is a certified completion of: a vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural training school, correspondence agricultural course only at the level of basic vocational school, master's academy, first degree trade school.
- **Lower secondary (gimnazjum)** – refers to persons whose highest level of education is the attainment of a certificate of completion of lower secondary (gimnazjum) or a certificate of completion of a special preparatory school.
- **Primary education** – refers to persons whose highest level of education is the obtainment of a certificate of completion from an elementary school (before the war, a grade school), courses for working persons in the domain of elementary school, and an art school of the first degree that follows the curriculum of an elementary school.
- **Incomplete primary or no school education** – refers to persons who are studying in elementary school, studied in elementary school but did not complete it, or never attended school.

The census uses the definitions of population economic activity recommended by the United Nations Economic Commission for Europe and the Statistical Office of the European Union (Eurostat), based on the recommendations of the International Labour Organization. According to these recommendations, the subject of the survey of persons was the fact of having/having a job during the surveyed week (in Poland it was the week from 25 to 31 March 2021) or searching for a job and readiness to take it. The study included individuals aged 15 years and older. The rule was adopted to classify each person into only one of three categories: employed, unemployed or economically inactive (actual, not formal-legal occupational situation of the surveyed persons).

The economically active population includes all persons considered employed or unemployed as defined below.

The employed included all persons aged 15 years and more who, during the survey week:

- performed work for at least 1 hour that resulted in earnings or income;
- did not perform work, but formally had work, and the temporary reason for not performing work was, for example, their own illness, vacation or child care leave.

The unemployed are those aged 15–74 who have met three conditions simultaneously:

- were not working individuals during the study week;
- actively sought work, i.e. took concrete steps to find a job, between March 1 and March 31;
- were able/willing to work during the survey week and the following week.

The unemployed also included those who had found a job and were waiting for a job to start within 3 months and were willing to take that job.

The economically inactive population is defined as persons aged 15 and more who are not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the week under study:

- were not working, did not have a job and were not looking for one;
- were not working, were looking for work, but were not able/ready to work between April 1 and April 15;
- were not working and were not looking for work because they had a job and were waiting for a job for more than 3 months or up to 3 months but were not ready to start working.

The main causes of inactivity were identified as:

- pension/capital income (stocks, bonds or from property);
- continuing your education as an apprentice or student;
- child or adult care;
- your own health condition that does not allow you to work;
- exhausting all possibilities of finding a job;
- another reason.

The main job is the job that usually takes more time. If the jobs take the same amount of time, the main job is the one with the higher income.

Employment status includes the following categories of workers:

Employees:

- persons employed under an employment relationship or a civil law contract; this group also includes apprentices and interns who were paid for their work;
- persons who work as contractors (also known as homeworkers);
- persons employed on a family farm or in a family business outside agriculture and at the same time receiving a fixed income or earnings (not necessarily in the form of money) for their work.

Self-employed:

- owners, co-owners or lessees of an individual agricultural holding who work on the holding;
- individuals who are self-employed outside of agriculture (registered or unregistered);
- agents in all agency systems;
- persons who, on the basis of an agreement with the employer, registered their own business as a one-person economic entity.

Self-employed include both **employers** (self-employed persons who employed at least 1 paid worker during the survey week) and **non-employed persons**.

Workers in other capacities – are those who are members of production cooperatives (including agricultural cooperatives) or are employed/working on other terms and are not classified as employees, self-employed, assisting family members and are not apprentices or trainees; this group also includes contributing family members. Contributing family members are individuals who, without contractual, predetermined compensation, assisted in the operation of the family farm or family business outside of agriculture.

Activity rate is the share of the economically active population of a given category in the total population of a given category.

Employment rate is the share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

Unemployment rate is the share of the unemployed of a given category in the economically active population of a given category.

Activity rate and **employment rate** were calculated without taking into account persons with unknown status in the labour market.

The analysis of economic activity of the population in Małopolskie Voivodship did not take into account people with unknown status in the labour market. This means that only those persons were included in the analysis for whom unambiguous information was obtained regarding their status in the labour market, i.e. employed, unemployed or economically inactive. These three groups have been analysed in the publication under economic activity of the population.

All tables, maps and graphs included in the publication are an in-house study. Due to rounding of data, in some cases the component totals may differ slightly from the 'total' figures given.

In the analysis of economic activity of the population by level of education, no account has been taken of persons for whom the level of education was not determined.